

ЯК ПОДАТИ ЗАЯВУ

ДО МІЖНАРОДНОГО
РЕЄСТРУ ЗБИТКІВ ДЛЯ УКРАЇНИ

ПОСІБНИК ДЛЯ ФІЗИЧНИХ
ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ
В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

НАД ПОСІБНИКОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Project Expedite Justice (PEJ) - це міжнародна неурядова організація, створена для розслідування міжнародних злочинів, надання підтримки потерпілим та забезпечення притягнення винних до відповідальності. Команда PEJ об'єднує фахівців у галузі аналітики, розслідувань та прав людини, що працюють над посиленням верховенства права під час збройних конфліктів та встановлення перехідного правосуддя.

Всеукраїнська Аграрна Рада (ВАР) - це громадська спілка, що об'єднує малі та середні аграрні підприємства з усієї території України. Створена у 2014 році для захисту інтересів аграріїв та забезпечення сталого розвитку аграрного сектору держави, сьогодні ВАР бере активну участь у політичному діалозі, надає правову підтримку сільгоспвиробникам та сприяє налагодженню партнерських відносин між учасниками ринку.

З перших днів повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України у 2022 році, PEJ та ВАР впроваджують комплексну програму підтримки українського аграрного сектору, спрямовану на документування збитків та підготовку до подання заяв на отримання компенсації. Така діяльність є особливо важливою, адже в багатьох випадках агресивна політика окупаційної влади, що передбачала масові розграбування та руйнування, була спрямована саме на цей сектор. PEJ співпрацює безпосередньо з аграріями, агропідприємствами, правоохоронними органами та органами судової влади задля документування воєнних злочинів, пов'язаних з розкраданням зернових культур, привласненням майна, руйнуванням довкілля, порушеннями санкційного законодавства та іншими серйозними порушеннями міжнародного права.

PEJ належить до спільноти організацій, що підтримують діяльність Реєстру збитків для України під егідою Ради Європи. В рамках співпраці з ВАР, команда PEJ займається розповсюдженням інформації про Реєстр, а також наданням консультацій і роз'яснень щодо збору необхідних доказів та заповнення заяв до Реєстру.

Це видання стало можливим завдяки щедрій підтримці Фонду Говарда Г. Баффета. Відповідальність за його зміст несе виключно організація Project Expedite Justice.

ЗМІСТ

4	1. ПРО ПОСІБНИК
4	ЧОМУ ВАРТО ПОДАТИ ЗАЯВУ ЯКНАЙШВИДШЕ
5	2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО РЕЄСТР ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ АГРЕСІЄЮ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ
5	2.1. ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ
6	2.2. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА РЕЄСТРУ
6	2.3. НАВИЩО ЦЕ АГРАРІЯМ
7	2.4. ЯК ПРАЦЮЄ СИСТЕМА ПОДАЧІ ЗАЯВ ДО РЕЄСТРУ ЗБИТКІВ
7	2.5. ЯКІ КАТЕГОРІЇ ВЖЕ ВІДКРИТІ ДЛЯ ПОДАННЯ ЗАЯВ
8	2.6. ПОРАДИ ДЛЯ ДОСТОВІРНОГО ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗБИТКІВ ТА НАЛЕЖНОГО ПОДАННЯ ДОКАЗІВ
9	3. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА РОБОТИ З РЕЄСТРОМ ЗБИТКІВ: ПРОЦЕДУРИ ТА КРИТЕРІЇ ПРИЙНЯТТЯ ЗАЯВ
9	3.1. ПРАВИЛА ПОДАННЯ, ОБРОБКИ ТА ВНЕСЕННЯ ЗАЯВ ДО РЕЄСТРУ ЗБИТКІВ
9	3.1.1. Загальні правила подання заяв
10	3.1.2. Загальні правила обробки заяв
11	3.1.3. Загальні правила розгляду заяв
11	3.2. КРИТЕРІЇ ПРИЙНЯТНОСТІ ЗАЯВ
12	4. ЯК АГРАРІЯМ ПОДАТИ ЗАЯВИ ЗА КОНКРЕТНИМИ КАТЕГОРІЯМИ, ПЕРЕДБАЧЕНИМИ РЕЄСТРОМ ЗБИТКІВ
12	4.1. КАТЕГОРІЇ ЗАЯВ, ЯКІ ОХОПЛЮЮТЬ ЗБИТКИ, ВТРАТИ ТА ШКОДУ, ЗАВДАНІ АГРАРІЯМ
14	4.2. ЗАЯВИ У КАТЕГОРІЯХ А3.1 ПОШКОДЖЕННЯ АБО ЗНИЩЕННЯ ЖИТЛОВОГО НЕРУХОМОГО МАЙНА, А3.2 ПОШКОДЖЕННЯ АБО ЗНИЩЕННЯ НЕЖИТЛОВОГО НЕРУХОМОГО МАЙНА ТА А3.6 ВТРАТА ДОСТУПУ АБО КОНТРОЛЮ НАД НЕРУХОМИМ МАЙНОМ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ
16	4.3. ЗАЯВИ У КАТЕГОРІЇ А3.5 ВТРАТА ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
16	4.4. ЗАЯВИ У КАТЕГОРІЇ А3.7 ІНШІ ЕКОНОМІЧНІ ВТРАТИ
17	5. ПІДГОТОВКА ДО ПОДАННЯ ЗАЯВ У КАТЕГОРІЇ А3.5 ВТРАТА ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
17	5.1. КАТЕГОРІЯ А3.5: СУБ'ЄКТИ ТА ІНШІ КРИТЕРІЇ ПОДАННЯ ЗАЯВ
18	5.2. ЯКІ ДОКУМЕНТИ ВАРТО ПІДГОТУВАТИ ЗАЗДАЛЕГІДЬ
21	6. ДОКАЗИ ТА МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ СУМИ БАЖАНОЇ КОМПЕНСАЦІЇ ДЛЯ ЗАЯВ ЗА КАТЕГОРІЄЮ А3.5
22	6.1. НАДАННЯ ДОКАЗІВ ЗАПОДІЯНИХ ЗБИТКІВ
24	6.1.1. Податкові докази
25	6.1.2. Фінансові докази
26	6.1.3. Банківські докази
26	6.1.4. Особливості фермерського та аграрного підприємництва
28	6.1.5. Додаткові відомості чи докази
30	6.2. ОБРАХУНОК СУМИ ВИМОГИ
32	6.2.1. Методичні засади оцінки упущеної вигоди (неотриманого прибутку)
35	7. ВИСНОВКИ
36	ВИНОСКИ
39	ДОДАТОК - ЗРАЗОК ЗАПОВНЕННЯ ЗАЯВИ В КАТЕГОРІЇ А3.5 - ВТРАТА ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

1. ПРО ПОСІБНИК

Цей Посібник роз'яснює процедуру подання заяв до Реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, що його ще називають Реєстр збитків або Реєстр. Задум авторів Посібника полягав в тому, аби створити вичерпний довідник, що ним могли би користуватися агропідприємці та агропідприємства задля отримання компенсації, а також профільні фахівці, як-от бухгалтери, менеджери та юристи, що можуть залучатись до підготовки та подання заяв.

Відтак, основна увага у публікації зосереджується на виконанні двох поставлених завдань, а саме:

1. Розтлумачити ті категорії заяв для фізичних осіб, що можуть бути актуальними для аграріїв та надати вичерпний опис Категорій А3.1 та А3.2 щодо пошкодження або знищення житлового та нежитлового нерухомого майна, Категорії А.3.6 щодо втрати доступу або контролю над нерухомим майном на тимчасово окупованих територіях та Категорії А3.7 щодо інших економічних збитків.
2. Розтлумачити Категорію А3.5 «Втрата приватного підприємництва» - найбільш актуальну категорію для фізичних осіб-підприємців в аграрному секторі, що тепер отримали можливість подавати заяви. Для цієї Категорії у Посібнику наведено вичерпний опис необхідних документів, технічних вимог до доказів, а також покрокові інструкції для заповнення усіх розділів заяви. Крім того, текст публікації також містить рекомендації щодо розрахунку суми збитків (вимоги) за методиками, затвердженими Міністерством економіки та Фондом держмайна України, та практичні поради для підтвердження збитків та втрат з урахуванням вимог чинної системи оподаткування та особливостей аграрної справи.

ЧОМУ ВАРТО ПОДАТИ ЗАЯВУ ЯКНАЙШВИДШЕ

Досвід попередніх міжнародних компенсаційних механізмів свідчить про те, що особи, які подали заяви на відшкодування одразу, мали вищі шанси на отримання компенсації у повному обсязі. До прикладу, після війни в Перській затоці Компенсаційна комісія ООН насамперед розглядала заяви, подані в перші роки після створення механізму.¹

До того ж, з плином часу зібрати усі необхідні докази стає все складніше. Документи можуть загубитись, свідки роз'їхатись, а фото- та відеодокази можуть бути втрачені назавжди. Отож варто зайнятися документуванням збитків вже зараз, доки є змога зібрати необхідні докази.

Важливо також розуміти, що процес від подання заяви до отримання компенсації може тривати кілька років. Розглядом заяв по суті та оцінкою їхньої вартості

РЕЄСТР ЗБИТКІВ

Це важливий інструмент, що уможливує не лише документування повного масштабу злочинів, скоєних проти аграрного сектору України, але і отримання компенсацій потерпілими та встановлення правосуддя для власників фермерських господарств у майбутньому. Заручившись широкою міжнародною підтримкою, ідею створення Реєстру, як міжнародної організації, вдалося втілити 12 травня 2023 року під егідою Європейського Союзу. Штаб-квартиру Реєстру відкрили у місті Гаага (Королівство Нідерланди), а допоміжний офіс - у місті Києві. Станом на сьогодні до Реєстру приєдналися 44 країни та Європейський Союз. Усіх їх об'єднує прагнення допомогти Україні отримати справедливе відшкодування збитків, завданих Російською Федерацією.

займатиметься Міжнародна Компенсаційна комісія для України, що її буде створено одразу після завершення процесу ратифікації основоположної конвенції 25 державами.² Після цього розпочнеться процес розгляду поданих до Реєстру заяв та визначення сум компенсації.

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО РЕЄСТР ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ АГРЕСІЄЮ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

2.1. Передумови створення

Від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року українські аграрії зазнають збитків щодня. Російські війська знищують елеватори, розкрадають зерно та техніку, обстрілюють поля та господарські будівлі, мінують сільськогосподарські угіддя. За даними Світового банку, за період з лютого 2022 року по грудень 2024 року загальні збитки завдані Україні сягнули майже 73 мільярдів доларів. З них понад 11 мільярдів - це збитки завдані аграрному сектору держави.³

У ЦЬОМУ РОЗДІЛІ ВИ ДІЗНАЄТЕСЬ

- Що таке Реєстр збитків і для чого його створили
- Як повинна працювати загальна система відшкодування збитків
- Як подати заяву через веб-портал «Дія»
- Які з відкритих категорій є найбільш актуальними для подання заяв аграріями

Представники міжнародної спільноти зійшлися на думці, що Росія повинна відшкодувати усі завдані збитки. Так, у листопаді 2022 року 94 країни світу підтримали Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН,⁴ що підтвердила зобов'язання РФ повною мірою компенсувати шкоду, заподіяну Україні.

Аби уможливити відшкодування Росією завданих збитків, Рада Європи прийняла рішення про створення Реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України.

ТРИ КЛЮЧОВІ ЕЛЕМЕНТИ МІЖНАРОДНОГО КОМПЕНСАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ

РЕЄСТР Є ПЕРШИМ ІЗ ТРЬОХ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНИХ ЕЛЕМЕНТІВ
МАЙБУТНЬОГО МІЖНАРОДНОГО КОМПЕНСАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ.

РЕЄСТР ЗБИТКІВ

- Документує та обліковує завдані збитки, пошкодження та шкоду

МІЖНАРОДНА КОМІСІЯ З РОЗГЛЯДУ ЗАЯВ

- Майбутня Комісія розглядатиме заяви та визначатиме суми компенсацій

КОМПЕНСАЦІЙНИЙ ФОНД

- Майбутній Фонд здійснюватиме виплати за заявами

Головним завданням Реєстру є збір, перевірка та офіційне документування усіх доказів шкоди, заподіяної російською агресією. Зібрані у Реєстрі докази, у майбутньому, стануть підставою для виплати компенсації потерпілим фізичним та юридичним особам. **Важливо розуміти, що сам по собі Реєстр не здійснює виплату компенсацій.** Натомість, він дозволяє створити міжнародно визнану доказову базу, якою у майбутньому буде користуватись спеціальний компенсаційний механізм для присвоєння виплат.

2.2. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА РЕЄСТРУ

Керівними органами Реєстру є Конференція Учасників, Рада та Секретаріат, роботу якого очолює Виконавчий Директор.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА РЕЄСТРУ

2.3. НАВИЩО ЦЕ АГРАРІЯМ

По-перше, міжнародний статус Реєстру означає, що задокументовані там збитки будуть визнані не лише в Україні на державному рівні, але і за кордоном. По-друге, саме дані з Реєстру матимуть юридичну силу під час прийняття рішень про розподіл коштів для компенсації. Наразі керівництво Реєстру розглядає заморожені російські активи, як одне із можливих джерел коштів для виплат. Водночас, питання щодо фінансового наповнення фонду все ще залишається відкритим. По-третє, подання заяви до Реєстру є безкоштовним і не позбавляє права звертатися до інших механізмів відшкодування, як-от претендувати на [гранти на відновлення для постраждалих підприємств](#)⁵ чи відшкодування від інших національних компенсаційних механізмів,⁶ подавати заяви до національних органів судової влади, Європейського суду з прав людини чи арбітражів).

2.4. ЯК ПРАЦЮЄ СИСТЕМА ПОДАЧІ ЗАЯВ ДО РЕЄСТРУ ЗБИТКІВ

8 листопада 2023 року Верховна Рада України схвалила приєднання України до Розширеної часткової угоди про Реєстр збитків.⁷ Намагаючись зробити процес документування збитків якомога простішим, Уряд уможливив подання заяв через [веб-портал «Дія»](#).⁸ Відтак, аграріям не потрібно їхати до Гааги чи до Києва, адже, маючи доступ до порталу «Дія» вони можуть подати заяву з будь-якої точки світу.

Для осіб, що не можуть отримати доступ до порталу «Дія» незабаром з'явиться можливість подання заяв через Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП). Більше того, усі заявники мають право на отримання [безоплатної правничої допомоги](#) для подання заяв.⁹

2.5. ЯКІ КАТЕГОРІЇ ВЖЕ ВІДКРИТІ ДЛЯ ПОДАННЯ ЗАЯВ

У майбутньому Реєстр дозволить подавати заяви фізичним особам, юридичним особам та державі Україна за понад 40 категоріями збитків. Процес відкриття категорій відбувається поступово, у міру готовності технічної інфраструктури та розробки відповідних форм заяв.

Усі категорії Реєстру поділені на групи залежно від типу заявника. Фізичні особи-підприємці подають заяви за категоріями, передбаченими для фізичних осіб (група А), навіть якщо втрати пов'язані з їхньою підприємницькою діяльністю. Юридичні особи, зокрема підприємства, подаватимуть заяви за категоріями групи С після відкриття таких категорій (див. Розділ 3 Посібника). Станом на березень 2026 року подання заяв до Реєстру недоступне для юридичних осіб, однак, очікується, що ці категорії буде відкрито до кінця 2026 року.

На момент укладання Посібника, фізичні особи можуть використовувати портал «Дія» для подання заяв за такими категоріями:

A1.1 Вимушене внутрішнє переміщення - для осіб, що були вимушені залишити постійне місце проживання через війну.

A2.1 Смерть близького члена сім'ї та **A2.2** Зникнення безвісти близького члена сім'ї - для членів сімей загиблих або зниклих безвісти.

A2.3 - A2.7 для осіб, що постраждали від особистих травм, зокрема, Серйозних тілесних ушкоджень, Сексуального насильства, Катувань, Позбавлення свободи та/або Примусової праці.

A2.8 - A2.9 для випадків Насильницького переміщення або депортації дітей та дорослих.

A3.1 Пошкодження або знищення житлового нерухомого майна - для власників пошкоджених або зруйнованих будинків та квартир.

A3.2 Пошкодження або знищення нежитлового нерухомого майна - для фізичних осіб-підприємців у власності яких перебувають склади, господарські будівлі, гаражі для сільськогосподарської техніки та інші нежитлові споруди.

A3.5 Втрата приватного підприємництва – для фізичних осіб-підприємців (включаючи власників фермерських господарств), що повністю або частково втратили можливість вести господарську діяльність внаслідок війни. Ця категорія охоплює випадки вимушеного повного або часткового припинення господарської діяльності, зокрема, через руйнування господарства, окупацію території або постійні обстріли.

A3.6 Втрата доступу або контролю над нерухомим майном на тимчасово окупованих територіях - для власників майна, що знаходиться на окупованій території.

КОРИСНА ПІДКАЗКА!

Актуальну інформацію про категорії, що наразі відкриті для подання заяв, а також відповіді на поширені запитання можна знайти на вебсайті RD4U у розділі «Поширені запитання».

2.6. ПОРАДИ ДЛЯ ДОСТОВІРНОГО ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗБИТКІВ ТА НАЛЕЖНОГО ПОДАННЯ ДОКАЗІВ

Розгляд справ про компенсацію збитків і втрат був би неможливим без належного збереження та подання доказів. Від якості та достовірності наданих матеріалів залежить чи вдасться підтвердити обставини події та правильно підрахувати грошовий еквівалент завданої шкоди. Докази повинні бути збережені у первинному вигляді, захищені від пошкодження та втрати, а їх цифрові копії - відповідати технічним вимогам Реєстру.

Відтак, варто зважати на основні рекомендації та вимоги щодо надійного документування, збереження та передачі доказів, адже це допоможе заявникам підготувати повний і змістовний пакет документів. Основні технічні вимоги до доказів закріплені у статтях 13, 14 та 17 Правил подання, обробки та внесення Заяв (далі - «Правила»).

ПОРАДИ ДЛЯ НАДІЙНОЇ ФІКСАЦІЇ ВТРАТ ТА НАЛЕЖНОГО ПОДАННЯ ДОКАЗІВ

1. ФОРМАТ І ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ФАЙЛІВ

- Використовуйте формати сумісні з веб-порталом Дія, такі як PDF, JPEG або MP4
- Переконайтеся, що файли є повними, читабельними, без пошкоджень, з усіма сторінками
- Файли повинні відображати повні, необрізані сторінки
- Зображення мають бути чіткими, без затемнення чи розмитого тексту
- Зберігайте оригінальну якість. Не стискайте та форматуйте файли
- Проскануйте всі файли на віруси перед завантаженням

2. ФІКСУЙТЕ ДОКАЗИ ПРАВИЛЬНО

- Зберігайте метадані фото та відео: дату, час, геолокацію
- Не змінюйте назви файлів із технічними даними (автоматичні дати зйомки)
- Фіксуйте об'єкти з кількох ракурсів і при хорошому освітленні
- Скануйте документи чітко та якісно

3. ПОДАВАЙТЕ ДОКАЗИ КОРЕКТНО

- Завантажувати через Дію лише перевірені та підготовлені файли.
- Перевірте, що докази коректно відкриваються перед виправкою

Пам'ятайте!!

У РАЗІ, ЯКЩО ЗАЯВА НЕ ВІДПОВІДАЄ ТЕХНІЧНИМ ВИМОГАМ, ЗАЯВНИК ОТРИМУЄ ВІДПОВІДНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ТА МАЄ МОЖЛИВІСТЬ УСУНУТИ НЕДОЛІКИ.

ДОТРИМАННЯ ЦИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ ПІДВИЩИТЬ ЙМОВІРНІСТЬ ТОГО, ЩО ПОДАНІ ВАМИ ДОКАЗИ БУДУТЬ ПРИЙНЯТІ ДО РОЗГЛЯДУ БЕЗ НЕОБХІДНОСТІ ВИПРАВЛЕНЬ ЧИ ПОВТОРНОЇ ПОДАЧІ.

НАЛЕЖНО ПОДАНІ ДОКАЗИ ДОПОМОЖУТЬ ПІДТВЕРДИТИ ВТРАТИ І НАНЕСЕНУ ШКОДУ, А ТАКОЖ СПРИЯЮТЬ ПРОЦЕСУ РОЗГЛЯДУ ВАШОЇ ЗАЯВИ.

Дотримання вищезгаданих рекомендацій дозволить забезпечити належний рівень збереження доказів, а також їхню відповідність технічним вимогам для подальшої перевірки та критеріям включення до Реєстру. Такий підхід істотно підвищує ймовірність того, що подані матеріали будуть прийняті до розгляду з першого разу без надання додаткових роз'яснень. Належне оформлення і подання доказів не

лише дозволить підтвердити факт заподіяння збитків та шкоди, але і сприятиме оперативному розгляду заяви в межах встановленої процедури.

3. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА РОБОТИ З РЕЄСТРОМ ЗБИТКІВ: ПРОЦЕДУРИ ТА КРИТЕРІЇ ПРИЙНЯТТЯ ЗАЯВ

3.1. ПРАВИЛА ПОДАННЯ, ОБРОБКИ ТА ВНЕСЕННЯ ЗАЯВ ДО РЕЄСТРУ ЗБИТКІВ

3.1.1. Загальні правила подання заяв

21 березня 2024 року Рада Реєстру ухвалила Правила подання, обробки та внесення Заяв, а вже 26 березня того ж року Правила були затверджені Конференцією Учасників Реєстру.¹⁰

Окрім загальних правил, Рада Реєстру затвердила також спеціальні правила для окремих категорій. Якщо виникають розбіжності між загальними правилами та правилами для будь-якої конкретної категорії заяв, пріоритет мають правила конкретних категорій.

У ЦЬОМУ РОЗДІЛІ ВИ ДІЗНАЄТЕСЬ:

- Хто може подавати заяви до Реєстру і як це зробити
- Якими є вимоги до заяв
- Як проходить розгляд і реєстрація заяв
- Які види рішень щодо заяв може ухвалювати Рада

Заяви мають подаватися безпосередньо заявниками (фізичними особами або уповноваженими представниками юридичних осіб) через портал «Дія». За допомогою мобільного додатка «Дія» можна перевіряти поточний статус заяви та отримувати додаткову інформацію. Зараз подати заяву можна лише онлайн, паперові та інші варіанти не передбачені.

КОРИСНА ПІДКАЗКА!

Радимо користуватися комп'ютерною версією веб-порталу «Дія» - це значно полегшує подання заяви, внесення інформації та доказів і накладання цифрового підпису.

Портал «Дія» також йде назустріч заявникам: більшість даних про посвідчення особи підтягується автоматично під час заповнення заяви. Заявнику слід заздалегідь підготувати детальний опис обставин події та документи для формування повного пакета даних. Про це детально йдеться у Розділі 4.2 цього Посібника.

Процедура подання заяв врегульована Постановою Кабінету Міністрів України.¹¹

Для подання заяви заявнику необхідно:

1. мати особистий електронний кабінет на порталі «Дія» та пройти процедуру електронної ідентифікації і автентифікації. Це можна зробити за допомогою інтегрованої системи електронної ідентифікації, кваліфікованого або удосконаленого електронного підпису, а також інших засобів, що дозволяють однозначно встановити особу.

На порталі «Дія» є зручні системи ідентифікації Національного банку України, які працюють із Монобанком, ПриватБанком, Ощадбанком, Райффайзен, Sense Bank та ще понад 35 іншими банками, а також ДіяПідпис.

2. внести відомості для створення заяви за допомогою порталу «Дія».

Один заявник може подавати заяви в різних категоріях. Також можна подавати декілька заяв в одній категорії (наприклад, щодо кількох подій, що спричинили відповідні втрати), якщо для цієї категорії Правилами не передбачено інше. Секретаріат або Рада можуть, за потреби, перенести подану заяву до іншої категорії. Заяву можна заповнювати поступово. Зберігайте її на кожному етапі, аби мати змогу повернутися та внести зміни чи доповнення.

Подання, обробка та внесення заяв безкоштовні.

Реєстр не обмежує строки подання заяв. Заяви можна подавати до Реєстру будь-коли, якщо подія, що спричинила збитки, сталася 24 лютого 2022 року або пізніше й була безпосередньо пов'язана зі збройним конфліктом.

Для кожної з категорій існує спеціальна форма для подання заяв.¹² Категорія відкрита для подання заяв, якщо для неї доступна електронна форма на [веб-порталі «Дія» для RD4U](#).¹³ На веб-сайті Реєстру збитків розміщено [список усіх відкритих категорій](#).¹⁴

Форми заяв містять опис інформації та доказів, які потрібно подавати. У формах також наведений перелік додаткової інформації та документів, які можна використати для підтвердження заяви.

Правила дозволяють подавати заяви українською або англійською мовою. Через технічні обмеження, станом на березень 2026 року подання заяв англійською мовою неможливе.

Подаючи заяву, заявник надає згоду на передачу персональних даних до Реєстру та уповноважує Реєстр зберігати, обробляти та передавати такі персональні дані до Компенсаційного механізму відповідно до Правил Реєстру про захист персональних даних та конфіденційність. Вся інформація та докази, надані разом із заявами, вважаються конфіденційними.

3.1.2. Загальні правила обробки заяв

Після подання заяви заявник автоматично отримує сповіщення від порталу «Дія» про її надходження до Реєстру збитків.

Після підписання заяви внесені дані змінювати не можна, але заявник може додавати супровідні матеріали.

Заявник може відкликати заяву, подавши повідомлення про відкликання із зазначенням інформації про заяву та її номеру у Реєстр збитків. Відкликання не впливає на можливість повторного подання заяви до Реєстру.

Реєстр інформує заявників про статус їхніх заяв винятково через «Дію». Інші способи взаємодії з заявниками Реєстром не передбачені.

Якщо будь-які файли, подані із заявою, виявляться недоступними, нечитабельними або зараженими комп'ютерними вірусами чи шкідливим програмним забезпеченням, заява не відповідатиме технічним вимогам.

Секретаріат Реєстру перевіряє отримані заяви на відповідність критеріям прийнятності та готує рекомендації Раді Реєстру щодо внесення заяв до Реєстру.

Під час розгляду заяв Секретаріат може враховувати інформацію від Уряду України, урядів інших держав, міжнародних організацій або інших осіб. Йдеться, зокрема, про статистичні дані, правові висновки чи відомості про обставини подій, які можуть вважатися актуальними під час розгляду заяви. Крім того, секретаріат може звернутися до заявників із проханням виправити чи уточнити внесені дані або надати додаткову інформацію чи докази.

3.1.3. Загальні правила розгляду заяв

Рада Реєстру має остаточні повноваження у визначенні прийнятності заяв для внесення до Реєстру. Виконавчий директор надсилає заяви Раді та надає рекомендації щодо їх внесення до Реєстру.

Під час розгляду заяви Рада може (але не зобов'язана) враховувати рішення або вироки національних і міжнародних судів, трибуналів та інших судових органів.

Рада розглядає заяви та приймає рішення про їх внесення до Реєстру на очних засіданнях, що проводяться не рідше ніж кожних три місяці. За результатами розгляду заяв Рада може прийняти одне з наступних рішень:

- a.** схвалити заяву для внесення до Реєстру;
- b.** відхилити заяву із зазначенням того, які критерії прийнятності не були дотримані, і чи є такі відхилення «з упередженням» (що перешкоджатиме повторному поданню тієї самої заяви) або такі відхилення є «без упередження» (що дозволяє повторне подання заяви із додатковою інформацією або доказами, або з виправленими недоліками); або
- c.** повернути заяву для подальшого опрацювання Секретаріатом з інструкціями для Секретаріату, які можуть включати запит на виправлення, уточнення та/або отримання додаткової інформації та/або доказів від заявників.

Рішення Ради не підлягають оскарженню.

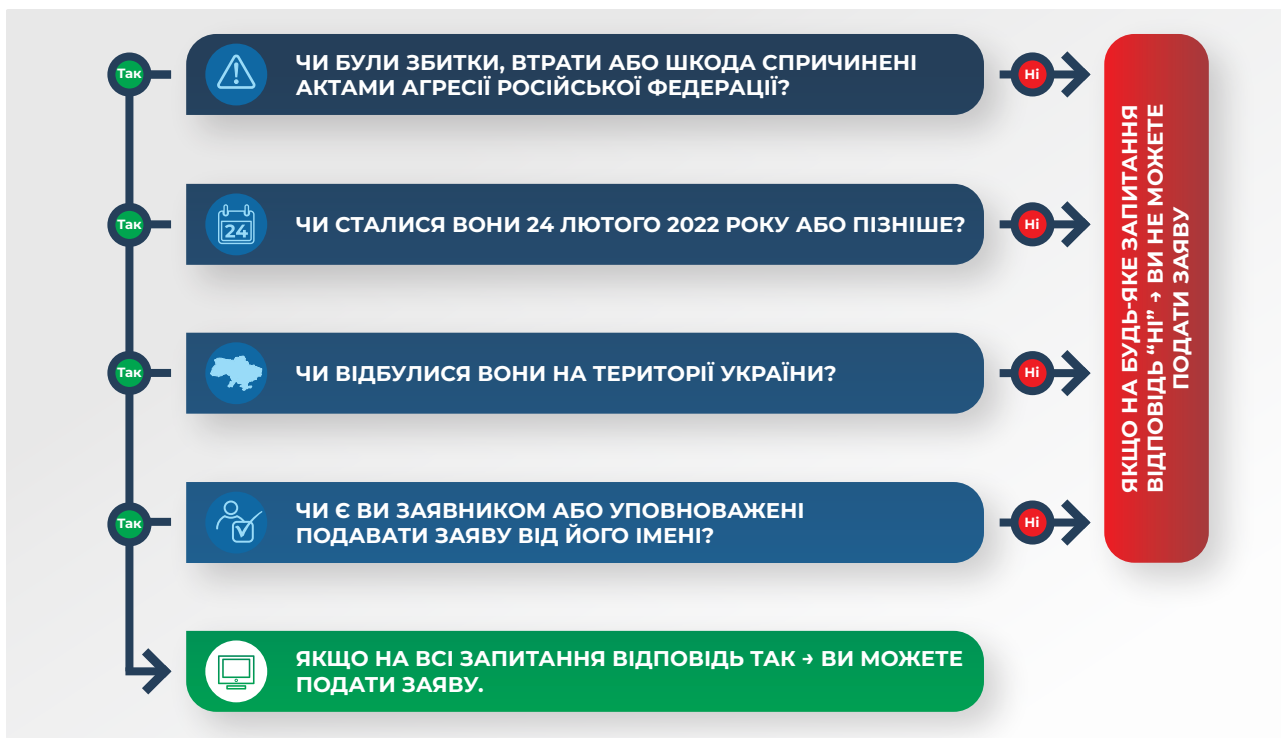
Секретаріат повідомляє заявника про рішення Ради через систему «Дія».

3.2. КРИТЕРІЇ ПРИЙНЯТНОСТІ ЗАЯВ

Заява вважається прийнятною для внесення до Реєстру, якщо вона одночасно відповідає усім наведеним критеріям, а саме:

- a.** заява подається належним заявником або від його імені;
- b.** заява стосується збитків, втрат чи шкоди, що сталися 24 лютого 2022 року або після цієї дати (збитки, втрати або шкода спричинені діями Російської Федерації в Україні, але нанесені до 24 лютого 2022 року, не можуть бути внесені до Реєстру збитків);
- c.** заява стосується збитків, втрат чи шкоди, що сталися на території України в межах її міжнародно-визнаних кордонів, включаючи її територіальні води;
- d.** заява стосується відшкодування збитків, втрат чи шкоди, завданих протиправними діями Російської Федерації в Україні або проти України.

ФІЛЬТР ПРИЙНЯТНОСТІ ЗАЯВ

Заява не вноситься до Реєстру, якщо вона є явно необґрунтованою (наприклад, містить неправдиві чи сфальсифіковані дані).

Правила та форми заяв не встановлюють конкретних вимог до форми доказів. Кожну заяву розглядають та вносять до Реєстру окремо, тож у документах слід подавати якомога більше доказів. Заявник повинен зберігати усі оригінали поданих доказів протягом періоду розгляду заяви.

4. ЯК АГРАРІЯМ ПОДАТИ ЗАЯВИ ЗА КОНКРЕТНИМИ КАТЕГОРІЯМИ, ПЕРЕДБАЧЕНИМИ РЕЄСТРОМ ЗБИТКІВ

4.1. КАТЕГОРІЇ ЗАЯВ, ЯКІ ОХОПЛЮЮТЬ ЗБИТКИ, ВТРАТИ ТА ШКОДУ, ЗАВДАНІ АГРАРІЯМ

Реєстром збитків передбачено низку категорій заяв, що охоплюють різні типи втрат, збитків та шкоди. Наведена далі таблиця містить категорії, що ними можуть послуговуватися фізичні та юридичні особи для подання заяв. Докладнішу інформацію щодо кожної з категорій можна отримати перейшовши на веб-сторінку Реєстру. При цьому, що Категорія В призначена для заяв, які подаватиме держава Україна.

У ЦЬОМУ РОЗДІЛІ
ВИ ДІЗНАЄТЕСЬ:

- Які категорії заяв є найбільш актуальними для аграріїв
- За яким принципом збитки діляться на категорії
- У яких випадках варто подавати заяву в категорії А3.5 (втрата приватного підприємництва)
- У яких випадках варто подавати заяву в таких категоріях, як пошкодження нерухомого майна чи інші економічні втрати

У цьому розділі автори Посібника приділяють особливу увагу тим категоріям, що є найбільш актуальними для аграріїв, як фізичних осіб, а саме:

- А3.5 - Втрата приватного підприємництва
- А3.2 - Пошкодження або знищення нежитлового нерухомого майна
- А3.6 - Втрата доступу або контролю над нерухомим майном на тимчасово окупованих територіях
- А3.7- Інші економічні втрати

Варто зазначити, що відповідно до Правил Реєстру фізичні особи-підприємці не виділені в окрему категорію заявників. Натомість, фізичні особи-підприємці повинні подавати заяви за категорією для фізичних осіб, незалежно від того, чи стосуються вони майна для здійснення підприємницької діяльності.

В цілому, фізичні та юридичні особи мають право подавати до Реєстру заяви у таких категоріях:

А - ЗАЯВИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ (ВКЛЮЧАЮЧИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ)	
A1	Заяви, пов'язані з вимушеним переміщенням
A1.1	Вимушене внутрішнє переміщення
A1.2	Вимушене переміщення за межі України
A2	Заяви, пов'язані з порушенням особистої недоторканності
A2.1	Смерть близького члена сім'ї
A2.2	Зникнення безвісти близького члена сім'ї
A2.3	Серйозні тілесні ушкодження
A2.4	Сексуальне насильство
A2.5	Катування або нелюдські чи такі, що принижують гідність, види поведінки чи покарання
A2.6	Позбавлення свободи
A2.7	Примусова праця або служба
A2.8	Насильницьке переміщення або депортація дітей
A2.9	Насильницьке переміщення або депортація дорослих
A2.10	Інші порушення міжнародного права прав людини, міжнародного гуманітарного права або законів і звичаїв війни
A3	Заяви, пов'язані з втратою майна, доходу або засобів до існування
A3.1	Пошкодження або знищення житлового нерухомого майна
A3.2	Пошкодження або знищення нежитлового нерухомого майна
A3.3	Втрата житла або місця проживання
A3.4	Втрата оплачуваної роботи
A3.5	Втрата приватного підприємництва
A3.6	Втрата доступу або контролю над нерухомим майном на тимчасово окупованих територіях
A3.7	Інші економічні втрати
A4	Втрата доступу до державних послуг
A4.1	Втрата доступу до медичної допомоги
A4.2	Втрата доступу до освіти

С - ЗАЯВИ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	
С1	Пошкодження або знищення майна
	С1.1 Пошкодження або знищення критичної інфраструктури
	С1.2 Пошкодження або знищення не критичної інфраструктури
	С1.3 Пошкодження або знищення житлового нерухомого майна - житлових приміщень
	С1.4 Пошкодження або знищення житлового нерухомого майна - місць загального користування
	С1.5 Пошкодження або знищення нежитлового нерухомого майна (не пов'язане зі збитками для бізнесу)
С2	Втрата історичної, культурної та релігійної спадщини
С3	Збитки бізнесу та інші економічні втрати
	С3.1 Пошкодження, знищення або втрата активів
	С3.2 Втрата контролю над майном на тимчасово окупованих територіях
	С3.3 Переміщення (евакуація) бізнесу
	С3.4 Інші економічні втрати
С4	Гуманітарні видатки

4.2. ЗАЯВИ У КАТЕГОРІЯХ А3.1 ПОШКОДЖЕННЯ АБО ЗНИЩЕННЯ ЖИТЛОВОГО НЕРУХОМОГО МАЙНА, А3.2 ПОШКОДЖЕННЯ АБО ЗНИЩЕННЯ НЕЖИТЛОВОГО НЕРУХОМОГО МАЙНА ТА А3.6 ВТРАТА ДОСТУПУ АБО КОНТРОЛЮ НАД НЕРУХОМИМ МАЙНОМ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Заяви в цих категоріях подаються власником (співвласником) щодо кожного об'єкта нерухомого майна окремо. Заява щодо майна, яке перебуває у спільній власності, подається кожним із співвласників окремо щодо належної йому частки. При цьому, для подання заяви згода інших співвласників не є обов'язковою.

Заяви у цих категоріях можна подати за умови, якщо:

- об'єкт нерухомого майна був пошкоджений або знищений, доступ чи контроль над об'єктом було втрачено 24 лютого 2022 року або після цієї дати, внаслідок міжнародно-протиправних дій Російської Федерації в Україні або проти України;
- пошкоджений або знищений об'єкт нерухомого майна знаходиться на території України в межах її міжнародно-визнаних кордонів, включаючи її територіальні води (для категорій А3.1 та А3.2);
- об'єкт нерухомого майна знаходиться на тимчасово окупованих РФ територіях України (тобто тих, що включені до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого Міністерством розвитку громад та територій України) (для категорії А3.6);¹⁵
- наявні докази щодо права власності на об'єкт нерухомого майна.

Станом на березень 2026 року подання заяв щодо земельних ділянок за категорією А3.2 недоступне.

Для того, аби подати заяву через портал «Дія», необхідно бути готовим надати таку інформацію про об'єкт нерухомого майна:

- реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна у Державному реєстрі майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України (за наявності);
- тип об'єкта нерухомого майна;
- реєстраційний номер об'єкта нерухомого майна у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно або відомості щодо відмови в проведенні державної реєстрації права власності на об'єкт нерухомого майна (як-от, заява про державну реєстрацію прав, рішення про відмову в проведенні реєстраційних дій та документ, що підтверджує набуття права власності на об'єкт нерухомого майна, що подавався разом із заявою про державну реєстрацію прав);
- дата державної реєстрації права власності на об'єкт нерухомого майна (у разі проведення державної реєстрації права власності);
- дата набуття права власності на об'єкт нерухомого майна (за наявності);
- опис або назва об'єкта нерухомого майна;
- вид права власності на об'єкт нерухомого майна (щодо об'єктів спільної власності зазначаються вид спільної власності, розмір частки у праві спільної часткової власності, кількість співвласників об'єкта нерухомого майна);
- загальна площа об'єкта нерухомого майна, площа забудови, кількість поверхів. У разі відсутності точної інформації про загальну площу об'єкта нерухомого майна зазначається орієнтовна площа;
- адреса (місцезнаходження) об'єкта нерухомого майна та геопросторові координати (за наявності);
- інформація про те, що нерухоме майно є об'єктом культурної спадщини (у разі потреби);
- інші технічні характеристики об'єкта нерухомого майна (за наявності);
- тип події, що спричинила пошкодження, знищення або втрату контролю чи доступу до об'єкта нерухомого майна;
- дата та опис події, що спричинила пошкодження, знищення або втрату контролю чи доступу до об'єкта нерухомого майна (за бажанням);
- тип і ступінь пошкодження або знищення об'єкта нерухомого майна;
- опис пошкодження або знищення об'єкта нерухомого майна;
- докази пошкодження або знищення об'єкта нерухомого майна;
- дата, опис та докази події, що призвела до втрати доступу або контролю над нерухомим майном (за бажанням);
- інформація про компенсацію за пошкоджений або знищений об'єкт нерухомого майна (тип, сума призначеної компенсації, сума отриманої компенсації) (за наявності);
- відомості про відповідні судові справи або розслідування правоохоронних органів стосовно пошкодження, знищення або втрати контролю чи доступу до об'єкта нерухомого майна;
- сума бажаної компенсації за пошкоджене або знищене майно, ринкова вартість пошкодженого або знищеного об'єкта нерухомого майна, а також вартість ремонту, проведеного до пошкодження або знищення такого майна, інформація про ремонт, проведений після пошкодження або знищення такого майна (за бажанням);
- сума бажаної компенсації за втрату доступу або контролю над нерухомим майном, ринкова вартість житлового та/або нежитлового нерухомого майна до 24 лютого 2022 року.

До заяви можуть бути додані:

- акти комісійного обстеження пошкодженого та знищеного майна (за наявності в Реєстрі пошкодженого та знищеного майна);
- звіти про технічне обстеження, що містять висновок про технічний стан,

складений відповідно до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 року № 257 (за наявності в Реєстрі пошкодженого та знищеного майна);

- акти та звіти оцінки майна, висновки експертів (стандартизованої, аналітичної, незалежної, судової експертизи) та рецензії на акти, звіти оцінки майна або звіти про оцінку збитків (за наявності).

За бажанням заявник може додати до заяви додаткові матеріали (докази), що підтверджують, зокрема, особу заявника, право власності на об'єкт нерухомого майна, факт втрати доступу або контролю над об'єктом житлового та/або нежитлового нерухомого майна, вартість об'єкта нерухомого майна, а також інші матеріали щодо завданих збитків, втрат чи шкоди.

Правила та форми заяв не встановлюють конкретних вимог до формату доказів. Відтак, оскільки Рада розглядає кожну заяву окремо та виносить відповідне рішення щодо внесення до Реєстру, поданий пакет документів має включати якомога більше доказів (йдеться про фото- та відеоматеріали, показання свідків, матеріали ЗМІ (включно з інтернет-ресурсами), протоколи та акти, рішення органів центральної влади та місцевого самоврядування тощо).

4.3. ЗАЯВИ У КАТЕГОРІЇ А3.5 ВТРАТА ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Детальна інформація щодо подання заяв за цією категорією представлена у Розділі 5 та Розділі 6 Посібника.

4.4. ЗАЯВИ У КАТЕГОРІЇ А3.7 ІНШІ ЕКОНОМІЧНІ ВТРАТИ

Заяви в цій категорії можуть подаватися фізичними особами або від імені фізичних осіб, які зазнали економічних втрат на території України в межах її міжнародно-визнаних кордонів, включаючи територіальні води, 24 лютого 2022 року або після цієї дати внаслідок міжнародно-протиправних дій Російської Федерації в Україні або проти України. До цієї категорії також відносяться заяви щодо інших економічних втрат, понесених за межами території України, але безпосередньо пов'язаних з подією, що сталася на території України.

Заяви в цій категорії можуть бути подані щодо економічних втрат заявника, які не підпадають під жодну іншу категорію заяв.

Інші економічні втрати включають, але не обмежуються:

- а. економічні втрати, спричинені втратою підтримки (мається на увазі будь-яка форма допомоги для матеріального забезпечення сім'ї, включаючи як оплачувану - наприклад, виплату аліментів, допомоги на утриманців та прожиткового мінімуму, пенсійні виплати, страхові виплати, - такі неоплачувану) внаслідок смерті, зникнення безвісти, позбавлення свободи, насильницького переміщення або депортації близького члена сім'ї;
- б. витрати на медичну допомогу та на поховання, які були понесені заявником і які безпосередньо пов'язані зі смертю близького члена сім'ї, включаючи витрати, понесені на пошук тіла члена сім'ї та репатріацію останків;
- с. економічні втрати, спричинені пошкодженням, знищенням або втратою рухомого майна значної вартості (що відповідає вартості майна у разі знищення або втрати та витратам на ремонт або реконструкцію у разі

пошкодження), власником якого є заявник. «Рухоме майно» включає (але не обмежується) об'єкти культурної цінності, винятково цінні та рідкісні предмети, які не вважаються звичайними особистими речами, пошкоджені, знищені або втрачені у зв'язку з втратою заявником житла або місця проживання, транспортні засоби, морські та повітряні судна;

d. економічні втрати заявника (зареєстрованого як фізична особа-підприємець або самозайнята особа), які не підпадають під категорії А3.4 - Втрата оплачуваної роботи та А3.5 - Втрата приватного підприємництва. Йдеться, зокрема, про:

- економічні втрати, спричинені пошкодженням, знищенням або втратою активів, якими володіє та використовує у зв'язку з його професійною діяльністю заявник;
- витрати, пов'язані з евакуацією або переміщенням професійної діяльності заявника з місця її здійснення на території України в межах її міжнародно-визнаних кордонів, включно з її територіальними водами, в інше місце (включаючи транспортні та логістичні витрати, витрати на відновлення бізнесу та інші прямі витрати).

Заявники повинні подати всі відповідні підтверджуючі докази (включаючи, за необхідності, інформацію про уточнення заяви та методичку визначення орієнтовної суми компенсації). Йдеться, зокрема, про будь-які документи, протоколи, фотографії, витяги чи будь-які інші матеріали, що сприятимуть належній обробці та розгляду заяв. Заявник повинен зберігати оригінали усіх поданих доказів та усіх додаткових доказів, адже може виникнути потреба надати їх пізніше під час розгляду заяви.

5. ПІДГОТОВКА ДО ПОДАННЯ ЗАЯВ У КАТЕГОРІЇ А3.5 ВТРАТА ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Категорія А3.5 охоплює заяви, пов'язані лише зі збитками, понесеними безпосередньо внаслідок втрати підприємницької діяльності, тому вона і називається «Втрата приватного підприємництва». Порядок подання заяв, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України, містить наступне визначення назви категорії А3.5 - втрата прибутків, понесених заявником у зв'язку з вимушеним припиненням підприємницької діяльності або неможливістю провадити таку діяльність.¹⁶ Наведене визначення обумовлює предмет заяви та вказує на те, за що можна отримати компенсацію у цій категорії.

У ЦЬОМУ РОЗДІЛІ ВИ ДІЗНАЄТЕСЬ:

- Хто може подати заяву за категорією А3.5
- Яку інформацію необхідно внести до заяви
- Як правильно описати подію, що відбулася в контексті війни та спричинила збитки, втрати чи шкоду

5.1. КАТЕГОРІЯ А3.5: СУБ'ЄКТИ ТА ІНШІ КРИТЕРІЇ ПОДАННЯ ЗАЯВ

Форма та правила подання заяви за категорією А3.5 (далі - Правила) визначають коло суб'єктів (осіб) та низку критеріїв, яким вони повинні відповідати для отримання права на безпосереднє подання заяви. Зокрема, існують вимоги щодо правового статусу заявників, місця та часу виникнення втрати, а також причинно-наслідкового зв'язку між цією втратою та міжнародно-протиправними діями Російської Федерації.

Згідно з Правилами заявниками за категорія А3.5 можуть бути фізичні особи зареєстровані як фізичні особи-підприємці. Відповідно до чинного законодавства України фізичною особою-підприємцем є громадянин України або іноземної держави або особа без громадянства, яка після проходження державної реєстрації набула статусу підприємця та здійснює господарську або підприємницьку діяльність на території України.¹⁷

Заяви за цією категорією можуть бути подані ФОП незалежно від обраної ними системи оподаткування - подати заяву можуть підприємці, які перебувають як на спрощеній, так і на загальній системі оподаткування.

Заяви від юридичних осіб або від їхнього імені за цією категорією не приймаються.¹⁸ Натомість, заяви від юридичних осіб повинні подаватися у категоріях В чи С.

ВАРТО ПАМ'ЯТАТИ!

Особисті селянські господарства, як форма господарювання, не відповідають критеріям для подання заяв за цією категорією, адже їхні власники не мають статусу фізичної особи-підприємця та здійснюють господарську діяльність без реєстрації як ФОП.

Окрім вимог щодо правового статусу заявника, Правила також встановлюють часові критерії. Так, дозволяється подавати заяви лише щодо випадків втрати приватного підприємництва або прибутків, що відбулися 24 лютого 2022 року або після цієї дати та безпосередньо спричинені збройним конфліктом.

Прикладами причинно-наслідкового зв'язку можна вважати випадки, коли окупація території, на якій розташоване підприємство, унеможлиблює ведення господарської діяльності; коли обстріл призводить до руйнування об'єктів підприємства або критичної інфраструктури; а також, коли інші бойові дії унеможлиблюють ведення господарської діяльності.

Водночас, одним із ключових критеріїв подання заяви у цій категорії є вид втрати. **Усі заяви у категорії А3.5 повинні стосуватися втрати прибутків, що їх поніс заявник у зв'язку з вимушеним припиненням підприємницької діяльності або неможливістю провадити таку діяльність.**

5.2. ЯКІ ДОКУМЕНТИ ВАРТО ПІДГОТУВАТИ ЗАЗДАЛЕГІДЬ

Заяву необхідно подати до Реєстру через веб-портал «Дія». Використання платформи «Дія» частково полегшує процес заповнення заяви, адже більшість інформації, необхідної для ідентифікації заявника (як фізичної особи та як ФОП) підтягується автоматично.

Надаючи додаткову інформацію про приватне підприємство,¹⁹ у описовій частині заявник повинен зазначити:

- Кількість найманих працівників: вказати загальну кількість співробітників (якщо такі є).
- Розмір земельної ділянки, на якій здійснюється підприємницька діяльність: вказати загальну площу та підстави для користування (оренда, право власності тощо).
- Постійні контрагенти та форми взаємодії: надати відомості про партнерів, постачальників і покупців.
- Майно, що використовується для здійснення підприємницької діяльності: перелічити наявні споруди, транспортні засоби, обладнання тощо.
- Вплив повномасштабного вторгнення на підприємницьку діяльність: описати

характер завданих збитків (як-от, втрата врожаю чи знищення майна) та їхні наслідки для подальшої роботи підприємства.

- Додаткову інформацію: вказати будь-які інші актуальні відомості, що стосуються діяльності підприємства.

Якщо внаслідок виникнення певних обставин (втрати можливості продовжувати підприємницьку діяльність на певній території) підприємець прийняв рішення про **припинення підприємницької діяльності**, то він чи вона має право подати заяву на отримання компенсації за категорією А3.5, надавши таку інформацію:

1. Офіційні реєстраційні документи:

- Витяг або виписка з Єдиного державного реєстру (ЄДР) про державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності.
- Рішення державного реєстратора про внесення запису щодо припинення ФОП.
- Судове рішення про припинення підприємницької діяльності (наприклад, у разі банкрутства або за позовом контролюючого органу).

2. Податкові та фінансові документи:

- Довідка від податкової служби про зняття підприємця з обліку, як платника податків.
- Акти перевірок щодо остаточного розрахунку податкових зобов'язань.
- Звіти та декларації, що підтверджують завершення діяльності.

3. Матеріальні та інші докази:

- Листування з контрагентами щодо завершення господарської діяльності.
- Документи, що підтверджують закриття банківських рахунків ФОП.
- Свідчення, фото- та відеоматеріали (для практичних рекомендацій щодо здійснення фото- та відеофіксації див. посібник [«Документування втрат аграрних підприємств»](#) ²⁰).

Крім того, у пункті під назвою **«Подія(ї), що призвела(ли) до втрати приватного підприємництва»** заявник повинен надати наступні відомості:

- 1.** Тип події(й), що призвела до втрати приватного підприємництва.
- 2.** Дата події(й), що призвела до втрати приватного підприємництва.
- 3.** Дата відновлення приватного підприємництва (за наявності).
- 4.** Опис події.

В описі події необхідно вказати:

- дату (точну дату та, за можливості, час, а також тривалість події);
- місце події (повну адресу, географічні координати, які можна визначити за допомогою, зокрема, додатку Google Maps), що вплинула на підприємницьку діяльність;
- безпосередній зв'язок з міжнародно-протиправними діями Російської Федерації в Україні або проти України (як-от, втрати спричинені обстрілами, окупацією територій тощо);
- послідовний опис того, як саме агресія вплинула на фізичну особу-підприємця (опис діяльності до події, характеристика підприємства, основні види діяльності, хронологія подія та опис діянь, що призвели до втрати - наприклад, окупація, руйнування інфраструктури тощо);

- наслідки для приватного підприємництва, а саме порушення, припинення чи втручання у діяльність (опис безпосередніх наслідків, як-от, втрата майна,
- втрата прибутків, додаткові витрати, неможливість відновлення тощо).

ВАРТО ПАМ'ЯТАТИ!

Заяву можна подавати незалежно від того чи було господарську діяльність відновлено, продовжено, а чи припинено.

Заявникам також варто посилатися на відомості, встановлені правоохоронними органами (Національною поліцією України, Службою безпеки України). Як правило, ця інформація вказується у витягу з Єдиного реєстру досудових розслідувань та/або протоколах огляду місця події. Зокрема, йдеться про такі відомості щодо обставин події, як-от, руйнування майна внаслідок авіаційного удару, артилерійського обстрілу чи інших бойових дій.

ЯК МОЖНА ОТРИМАТИ ВИТЯГ З ЄДИНОГО РЕЄСТРУ ДОСУДОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ

У РАЗІ ЗНИЩЕННЯ ЧИ ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ-ПІДПРИЄМЦЯ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ АБО ОКУПАЦІЇ ТЕРИТОРІЙ, ВИКОНАЙТЕ НАСТУПНІ КРОКИ, ЩОБ ПОВІДОМИТИ ПРО ЗЛОЧИН І ОТРИМАТИ НЕОБХІДНІ ДОКУМЕНТИ.

КРОК 1

НЕГАЙНО ПОВІДОМТЕ ПРО ЗАВДАНІ ЗБИТКИ

- Зверніться до Національної поліції України, Служби безпеки України або іншого компетентного органу.
- Подайте заяву про вчинення кримінального правопорушення.

КРОК 2

ОТРИМАЙТЕ ПИСЬМОВЕ ПІДТВЕРДЖЕННЯ ВІДКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

- Отримайте витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань.
- Отримайте пам'ятку потерпілого та офіційний лист про визнання потерпілим, де пояснюються права та обов'язки у кримінальному провадженні.
- Якщо документи не видали одразу, дізнайтеся номер кримінального провадження, щоб надалі перевіряти його статус.

КРОК 3

ДІЙТЕ, ЯКЩО ДОКУМЕНТИ ЗАТРИМУЮТЬСЯ

- Зв'яжіться зі слідчим або прокурором, який веде справу.
- Зателефонуйте на гарячу лінію Національної поліції України, щоб уточнити, хто відповідальний за провадження.
- Обов'язково вкажіть номер кримінального провадження.

КРОК 4

РЕТЕЛЬНО ЗАДОКУМЕНТУЙТЕ ВТРАТИ ТА ЗБЕРІГАЙТЕ ВСІ МАТЕРІАЛИ

- Опишіть, що сталося, коли, де та яке майно було пошкоджено або знищено.
- Зберігайте всі докази.
- Залишайте фото, відео, документи про право власності, оцінки вартості ремонту та інші підтвердні матеріали.
- Збережіть витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань, пам'ятку потерпілого та офіційне повідомлення про визнання вас потерпілим.

КРОК 5

ВИКОРИСТОВУЙТЕ ЦІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ЗАЯВ

- Зібрані документи можуть допомогти як у кримінальному розслідуванні, так і при поданні заяви на компенсацію.

Докази втрати приватного підприємництва:

Відповідно до положень Форми та правил подання заяви, форма заяви за категорією А3.5 включає два розділи, що стосуються доказів (IV та VII). У розділі IV заявник повинен надати інформацію, що прямо підтверджує втрату підприємництва та присвоїти кількісні показники втраченому прибутку. Інші, не менш важливі, складові доказової бази мають бути надані у розділі VII.

Серед джерел наповнення доказової бази, варто звернути увагу на фінансову звітність приватного підприємства за роки, що передували втраті. Рекомендовано надати відомості за період у щонайменше три-п'ять років до моменту подання заяви (залежно від того, як довго заявник вів підприємницьку діяльність). У наступному розділі автори наводять рекомендації щодо того, які докази варто використовувати для підтвердження втрати приватного підприємства. При цьому, надана інформація розділена окремо за видами оподаткування і, окремо, для фермерських господарств та аграрних підприємств.

Також Реєстр передбачає подання інформації про задекларовані доходи з декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації) або декларації платника єдиного податку з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків (за наявності).

6. ДОКАЗИ ТА МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ СУМИ БАЖАНОЇ КОМПЕНСАЦІЇ ДЛЯ ЗАЯВ ЗА КАТЕГОРІЄЮ А3.5

У цьому розділі наведені практичні рекомендації щодо того, як підготувати доказову базу та розрахувати суму компенсації для заяв за категорією А3.5. Крім того, розділ охоплює основні види доказів, що можуть бути використані для підкріплення заяви, стандарти яким повинні відповідати докази, а також основні підходи до розрахунку втраченого прибутку.

У ЦЬОМУ РОЗДІЛІ ВИ ДІЗНАЄТЕСЬ:

- Які види доказів варто подати разом із заявою у категорії А3.5
- Як підтвердити причинно-наслідковий зв'язок між завданими збитками, втратою чи шкодою і обставинами війни
- Як оцінити та обґрунтувати остаточний розмір втрат
- На які документи може звернути увагу Рада під час розгляду заяви

Наведена у розділі інформація ґрунтується на положеннях українського законодавства, правилах податкової та фінансової звітності, міжнародних стандартах доказування та процедурних вимогах Реєстру збитків. Мета цього розділу - допомогти заявникам та їхнім бухгалтерам, юристам та іншим фахівцям підготувати чітко сформульовану та обґрунтовану заяву, яка дозволить підтвердити, що підприємство працювало до моменту втрати, що війна спричинила переривання або припинення підприємницької діяльності і що в результаті цього заявник зазнав вимірюваних фінансових збитків.

Враховуючи ймовірність обмеженого доступу до документів зумовленого обставинами воєнного часу, у цьому розділі автори посібника також наголошують на тому, що Реєстр було створено за підходом орієнтованим на потерпілих, та закликають їх подавати якнайбільш переконливі докази з усіх доступних.

6.1. НАДАННЯ ДОКАЗІВ ЗАПОДІЯНИХ ЗБИТКІВ.

Як зазначено у попередніх розділах, під формулюванням «втрата приватного підприємництва» мається на увазі втрата прибутку спричинена збройною агресією РФ проти України. Така втрата виникає у випадках, коли особа не може продовжувати здійснювати підприємницьку діяльність або вимушена припинити таку діяльність внаслідок війни.

Фізична особа-підприємець може втратити приватне підприємство з причин, що безпосередньо пов'язані з конфліктом, зокрема:

- ведення бойових дій
- окупацію територій
- пошкодження або знищення об'єктів нерухомого майна
- перешкоджання доступу до активів чи інфраструктури
- примусову евакуацію
- чи інші подібні обставини

У цьому розділі автори поєднують вимоги процесуального законодавства України (Цивільного процесуального кодексу), положення Податкового кодексу України, міжнародні стандарти доказування, а також технічні й процедурні вимоги Реєстру. Наведені рекомендації дозволять заявникам сформувати якомога вичерпнішу доказову базу для підтвердження:

- факту ведення підприємницької діяльності до моменту втрати;
- обставин, що призвели до припинення чи неможливості продовжувати підприємницьку діяльність;
- фінансових наслідків у вигляді упущеної вигоди (неотриманих прибутків). Варто зазначити, що докази, які подаються щодо втрати прибутків, повинні включати докази витрат, які були б понесені для того, щоб отримати дохід, що було втрачено;²¹
- причинно-наслідковий зв'язок між отриманими збитками та збройною агресією Російської Федерації.

Доказами є будь-які дані, на підставі яких можна встановити наявність або відсутність обставин (фактів), які мають значення для вирішення справи чи розгляду заяви.²²

В контексті подання заяви до Реєстру, дозволяється використовувати такі види доказів:²³

- **Письмові докази:** документи, акти, договори, листування та електронні документи.
- **Матеріальні докази:** предмети, які за своїми властивостями підтверджують або спростовують обставини (наприклад, пошкоджене обладнання).
- **Електронні докази:** файли, дані з баз, аудіо- та відеозаписи, скан-копії документів.
- **Висновки експертів:** результати спеціальних досліджень, оцінок, проведених уповноваженими експертами та/або суб'єктами оціночної діяльності, які мають відповідні сертифікати та ліцензії.
- **Показання свідків:** свідчення осіб, яким відомі обставини, що мають значення для вирішення справи.

Правила Реєстру не вимагають від заявників долучати до заяви **висновки експертів**. Однак, саме такі висновки часто використовуються як **ключовий аргумент для обґрунтування розміру збитків**, особливо коли первинна документація знищена або доступ до неї обмежений.

Відповідно до вимог чинного законодавства²⁴ та міжнародних стандартів доказування, докази повинні бути:

- **належними** (стосуватися предмета доказування). Документи повинні безпосередньо підтверджувати факт втрати приватного підприємництва або прибутку внаслідок агресії Російської Федерації. Наприклад, виписка з банківського рахунку, що підтверджує рух коштів у період до і після окупації може вважатися належним доказом, адже свідчить про різке припинення надходжень;
- **допустимими** (бути отримані законним шляхом). Документи повинні бути оформлені належним чином (наприклад, податкова декларація - з КЕП, банківська довідка - з печаткою та підписом уповноваженої особи);
- **достовірними** (відповідати дійсності). Достовірність підтверджується відповідністю документів офіційним даним та відсутністю ознак фальсифікації;
- **достатніми** (у сукупності давати змогу дійти висновку про наявність або відсутність певних обставин). Достатність доказової бази можна забезпечити через подачу повного пакету доказів (наприклад, поєднання декларацій, банківських виписок та актів перевірок).

КОРИСНА ПІДКАЗКА!

Залучення уповноважених експертів або компаній, які мають необхідні сертифікати та ліцензії для проведення спеціальних експертиз і підготовки висновків, може суттєво посилити доказову базу заяви. У випадках з втратою приватного підприємництва заявник може звернутися до таких експертів задля: розрахунку розміру втраченого прибутку; проведення фінансового аналізу діяльності підприємства до та після початку збройної агресії Російської Федерації; здійснення аудиту бухгалтерських та податкових даних.

ПОТЕНЦІЙНІ ВИДИ ДОКАЗІВ ТА СТАНДАРТИ ДЛЯ ЗАЯВ ЗА КАТЕГОРІЮ А3.5

ПИСЬМОВІ ДОКАЗИ

- документи, акти, договори, листування, електронні документи.

РЕЧОВІ ДОКАЗИ

- предмети, які за своїми властивостями підтверджують або спростовують обставини (наприклад, пошкоджене обладнання).

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ

- файли, дані з баз, аудіо- та відеозаписи, скан-копії документів.

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ

- результати спеціальних досліджень, оцінок, проведених уповноваженими експертами та/або суб'єктами оціночної діяльності, які мають відповідні сертифікати та ліцензії.

ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ

- свідчення осіб, яким відомі факти, що мають значення для справи.

УСІ ДОКАЗИ ПОВИННІ ВІДПОВІДАТИ ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВУ ТА МІЖНАРОДНИМ СТАНДАРТАМ

✓ НАЛЕЖНІ
стосуються предмета доказування | ✓ ДОПУСТИМИ
отримані законним шляхом і оформлені належним чином | ✓ ДОСТОВІРНІ
справжні, без ознак підробки та підтвержені доказами | ✓ ДОСТАТНІ
повні та достатні для формування висновку |
|---|---|---|--|

Пам'ятайте!

РЕЄСТР ЗАСТОСОВУЄ ОРІЄНТОВАНИЙ НА ПОТЕРПІЛОГО ПІДХІД ДО ДОКАЗУВАННЯ. ВАМ НЕ ПОТРІБНО МАТИ ВСІ МОЖЛИВІ ДОКУМЕНТИ. НАДАЙТЕ СТІЛКИ ДОКАЗІВ, СКІЛЬКИ МОЖЕТЕ, ЗА УМОВИ ЩО ВОНИ ВІДПОВІДАЮТЬ НЕОБХІДНИМ СТАНДАРТАМ.

ОРІЄНТОВАНИЙ НА ПОТЕРПИЛОГО ПІДХІД ДО ДОКАЗУВАННЯ: НАДАВАЙТЕ ТЕ, ЩО МОЖЕТЕ

Реєстр збитків керується підходом, орієнтованим на потерпілих (*victim-centred approach*), який закріплено у [Ризьких принципах](#) та відображено у [Правилах подання заяв](#). Реєстр прагне зробити процес якомога простішим для постраждалих від війни осіб, та враховує об'єктивні труднощі у зборі доказів в умовах війни. **На практиці це означає, що від заявників не вимагається надання усіх можливих доказів. Їм достатньо подати ті документи та матеріали, які реально доступні та можуть бути отримані без надмірних зусиль чи ризиків.**

Реєстр розуміє, що первинна документація може бути знищена внаслідок бойових дій, доступ до об'єктів може бути обмежений, а отримання офіційних документів може бути ускладнене. **Тому він бере до уваги не лише надані заявником докази, але й інформацію від Уряду України, міжнародних організацій, статистичні дані та інші матеріали, які можуть підтвердити обставини, викладені у заяві.** Такий підхід дозволяє знизити тягар доказування для постраждалих та забезпечити справедливий розгляд заяв навіть за відсутності повного пакету документів.

Рекомендується надати всі відповідні докази, зберегти оригінали і всі потенційні подальші докази, які ви, можливо, забажаєте подати пізніше.²⁵

6.1.1. Податкові докази

Основною формою звітності для фізичної особи-підприємця є [податкові декларації](#). Залежно від обраної системи оподаткування, декларації містять інформацію про сплачений підприємцем податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) або єдиний податок.

Податкові докази - це будь-які відомості (матеріальні чи нематеріальні), які підтверджують або спростовують факти, що мають значення для визначення податкових зобов'язань платника податків, отримані у передбаченому законом порядку під час податкового контролю (перевірок, звірок тощо).²⁶

Прикладами податкових доказів є:

- первинні облікові документи (рахунки, акти виконаних робіт, накладні, платіжні доручення);
- податкові декларації та розрахунки (єдиного податку, ПДВ, податку на прибуток, декларації про майновий стан і доходи);
- банківські документи (виписки, платіжні інструкції), та відповідні договори та додатки до них;
- транспортні та митні документи;
- акти податкових перевірок (зокрема, зустрічних звірок);
- письмові пояснення посадових осіб або контрагентів;
- електронні дані (з системи електронного адміністрування ПДВ, РРО тощо).

Особливості податкових доказів залежно від системи оподаткування ФОП.

Під час підготовки доказів втрати приватного підприємництва, необхідно перш за все правильно вказати систему оподаткування, на якій перебував підприємець. Це важливо, адже від системи оподаткування залежить вид і обсяг звітності, якою

заявник може наповнити доказову базу.

1. Спрощена система оподаткування (єдиний податок)

- Для 1-ї та 2-ї груп потрібно надати книги обліку доходів (у паперовій чи електронній формі), квитанції про отримані платежі, договори з контрагентами, виписки з банківських рахунків.
- Для 3-ї групи потрібно надати декларації платника єдиного податку, податкові накладні (у разі реєстрації платником ПДВ), акти виконаних робіт/наданих послуг.
- Для 4-ї групи необхідно надати документи, що одночасно підтверджують право власності на землю, факт ведення господарської діяльності та обставини її втрати внаслідок війни. Найважливішими доказами є податкові декларації за роки, що передували втраті, договори оренди або витяги з Державного реєстру прав на земельні ділянки, а також акти, звіти чи інші документи, що підтверджують посіви, виробничі витрати чи реалізацію продукції. Додатково до заяви варто долучати банківські виписки, договори з контрагентами, фото- та відеофіксацію руйнувань, акти військових адміністрацій чи Державної екологічної інспекції України, а також витяги з ЄРДР у разі відкриття кримінальних проваджень.

2. Загальна система оподаткування

- декларації про майновий стан і доходи;
- книги обліку доходів і витрат;
- договори, акти, накладні, податкові накладні;
- документи про понесені витрати (квитанції, чеки, ордери).

3. Платники ПДВ

- податкові декларації з ПДВ;
- розрахунки коригування;
- витяги з Системи електронного адміністрування ПДВ;
- реєстр виданих і отриманих податкових накладних.

Варто врахувати: Для підтвердження обсягів діяльності та розрахунку середнього розміру прибутку до заяви варто додати повний пакет податкових документів, що охоплюють період у 1-3 роки до моменту втрати. Надання таких доказів дозволить обґрунтувати бажаний розмір компенсації.²⁷ У випадках втрати підприємницької діяльності внаслідок війни, податкові декларації за попередні роки можуть бути основним джерелом інформації для визначення середньорічних доходів та розрахунку збитків.

6.1.2. Фінансові докази

Фінансові докази - це відомості у формі фінансових документів, звітів, облікових записів або інших матеріалів, які підтверджують чи спростовують факти, пов'язані з рухом, наявністю, джерелом походження або використанням грошових коштів, майна та інших фінансових активів, і мають значення для встановлення обставин справи.

У широкому розумінні це підвид письмових або електронних доказів, що відображають фінансову діяльність суб'єкта. Фінансові докази можуть підтвердити не лише **наявність доходу**, але і **факт втрати прибутку**, що є ключовим для встановлення розміру збитків.

Прикладами фінансових доказів є:

- бухгалтерська (фінансова) звітність за кілька років, що передували втраті;
- первинні облікові документи (рахунки, акти, накладні, платіжні доручення);
- податкові декларації;
- касові ордери, звіти РРО;
- договори, що передбачають фінансові зобов'язання (оренда, постачання, купівля-продаж);
- аудиторські висновки;
- електронні дані з фінансових систем обліку.

У випадку втрати підприємницької діяльності внаслідок війни особливо важливими є звіти та документи, що демонструють **різке скорочення або припинення** фінансових потоків після початку агресії РФ - наприклад, відсутність надходжень на рахунки, зупинка регулярних платежів від клієнтів, закриття контрактів.

6.1.3. Банківські докази

Банківські докази – це відомості у вигляді документів, електронних даних чи інших матеріалів, що походять від банків або інших фінансових установ і підтверджують або спростовують обставини, пов'язані з відкриттям, використанням та станом рахунків, рухом коштів, виконанням фінансових операцій, а також зобов'язаннями клієнтів банку.

Такі докази мають особливе значення для встановлення обсягу втрат, оскільки вони є офіційно підтвердженими, мають високий ступінь достовірності та часто є **єдиним доступним джерелом інформації про рух коштів після руйнування чи втрати первинної документації**.

Прикладами банківських доказів є:²⁸

- банківські виписки (рух коштів по рахунках, залишки коштів);
- договори з банком (кредитні, депозитні, на розрахунково-касове обслуговування);
- платіжні документи (платіжні доручення, чеки, квитанції);
- документи щодо валютних операцій;
- дані з банківських систем (зокрема, SWIFT-повідомлення);
- листування та повідомлення банку (включно з електронними);
- акти звірки, довідки, підтвердження операцій.

В умовах окупації та обмеженого доступу до банківських відділень, варто користуватися послугами **онлайн-банкінгу та подавати офіційні запити у електронному вигляді** для того, аби своєчасно отримати копії виписок і платіжних документів.

6.1.4. Особливості фермерського та аграрного підприємництва

Фермерські та аграрні підприємства у своїй діяльності дотримуються окремих принципів, що впливають на те, як заявникам варто збирати, упорядковувати й подавати докази втрати підприємництва.

В контексті документування збитків, завданих збройною агресією РФ, ця категорія підприємств вимагає комплексного підходу, адже:

- доходи мають **сезонний характер** і можуть суттєво змінюватися залежно від року, погодних умов та ситуації на ринку;
- значна частина активів **прив'язана до місцевості** (земельні ділянки, багаторічні насадження, зрошувальні системи), які неможливо швидко відновити у випадку окупації чи знищення;
- через мінування полів, руйнування інфраструктури та втрату матеріально-технічної бази, збитки можуть стосуватися **як поточного врожаю, так і майбутніх врожаїв**.

Під час укладання заяв про втрату підприємництва в аграрному секторі, заявник повинен не підтвердити не лише факт пошкодження майна, але і порушення виробничого циклу, що безпосередньо впливає на розмір упущеної вигоди. Відтак, заявнику необхідно долучати до заяви документи, що підтверджують планові обсяги виробництва та докази унеможливлення такого виробництва внаслідок російської агресії.

Під час документування та збору доказів, заявники можуть користуватися [Практичними рекомендаціями щодо Документування втрат аграріїв](#).²⁹ У згаданому посібнику надана покрокова інструкція для документування відповідних збитків, а також наведені зразки заповнення необхідних документів.

Відтак, існують категорії доказів, що стосуються переважно аграрної сфери. До них належать:

- 1. Документи про право користування та володіння земельною ділянкою:** державні акти, витяги з ДРРП, договори оренди або суборенди, сертифікати на право постійного користування.
- 2. Договори на поставку сільськогосподарської продукції (контрактація):** документи, що доводять наявність зобов'язань і обсяги планованих поставок, безпосередньо пов'язані з очікуваним розміром доходу.
- 3. Акти обстеження земельних ділянок та майна** складені представниками органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій, ДСНС: підтверджують факт руйнування, захоплення, мінування або знищення сільськогосподарських об'єктів (складів, ангарів, елеваторів, стаєнь тощо).
- 4. Митні та транспортні документи** (для експортерів): митні декларації, сертифікати походження, CMR³⁰-накладні та ветеринарні сертифікати.
- 5. Документи щодо техніки та обладнання:** реєстраційні документи на сільськогосподарську техніку, договори купівлі-продажу, інвентаризаційні відомості, копії технічних паспортів, інших документів з відомостями про технічні характеристики, копії інших документів, які підтверджують право власності на сільськогосподарську техніку та обладнання (за наявності), акти обстеження технічного стану (за наявності);
- 6. Фото- та відеоматеріали:** матеріали з місця події, супутникові зображення полів чи об'єктів, що були зруйновані або захоплені.
- 7. Підтвердження виробничих циклів:** акти огляду посівів зернової сільськогосподарської культури, звіти про врожайність та акти збирання врожаю.
- 8. Документи про втрату поголів'я худоби:** акти ветеринарної служби, бухгалтерські відомості та договори купівлі-продажу.
- 9. Податкові та фінансові документи** (див. Пункти 5.1.1 - 5.1.3.), що відіграють особливу роль під час розрахунку втрат урожаю та упущеної вигоди.

Ще однією особливістю заяв цієї категорії є поняття упущеної вигоди. У аграрному секторі виробничі цикли часто тривають понад один рік (як-от, вирощування багаторічних культур або поголів'я худоби). Відтак, втрата активів сьогодні, ймовірно,

приведе до відсутності доходів не лише цього року, але і наступних роках. Оцінка таких довгострокових наслідків втрати потребує залучення експертів у галузі економіки.

Документування упущеної вигоди - це процес, складність якого зумовлена різноманітністю активів і залежністю показників виробництва від природних та кліматичних умов. У аграрному секторі вигода упущена через збройну агресію РФ є наслідком матеріальної (втрати техніки, складів, сільськогосподарської продукції) та нематеріальної шкоди (втрати доступу до ринку збуту, втрати прибутків та зриву контрактів).

Під час збору доказів для підкріплення заяв за цією та іншими відкритими категоріями Реєстру, важливо фіксувати, документувати та зберігати підтвердження усіх видів матеріальної і нематеріальної шкоди. Належний збір та упорядкування доказів дозволяє уникнути помилок під час підрахунку розміру недоотриманих прибутків.

6.1.5 Додаткові відомості чи докази

Заявник також повинен зазначити інформацію про будь-які судові справи чи розслідування правоохоронних органів, що стосуються втрати приватного підприємництва, якщо такі мають місце. Може йтися, зокрема, про кримінальні провадження за фактами знищення чи пошкодження майна, цивільні позови щодо компенсації, господарські спори або міжнародні провадження. Внесення до заяви такої інформації дозволяє повністю окреслити правовий контекст та уникнути дублювання зусиль.

До прикладу, якщо у судах тривають провадження про розподіл часток права власності, спадкування чи встановлення юридичних фактів (зокрема, відновлення документів щодо права власності на майно), то прийняте судове рішення саме по собі не породжує речових прав, а лише створює підставу для їх подальшої державної реєстрації. Водночас таке рішення має подвійне значення. По-перше, воно підлягає внесенню до відповідних реєстрів як юридичний факт, що підтверджує право або визначає обставини. По-друге, у його мотивувальній частині часто містяться встановлені судом відомості чи обставини (наприклад, підтвердження факту володіння, користування, обставини втрати чи руйнування об'єкта), які можуть мати суттєве доказове значення при підготовці заяви на компенсацію.

Аналогічно, у порядку господарського чи адміністративного судочинства судові рішення можуть містити юридично значущі висновки, що підтверджують або спростовують факти здійснення чи припинення господарської діяльності, наявності або скасування фінансових зобов'язань, сплати податків чи відшкодування збитків. Такі обставини безпосередньо впливають на розмір заявленої шкоди та можуть бути використані як додаткове підтвердження реальних збитків або упущеної вигоди.

КОРИСНА ПІДКАЗКА!

Якщо на розгляд суду подавалися будь-які справи або правоохоронні органи відкривали будь-які провадження, пов'язані із вашими втратами, варто включити цю інформацію до заяви.

Йдеться, зокрема, про: кримінальні провадження, пов'язані зі знищенням або пошкодженням майна цивільні справи щодо відшкодування збитків господарські або адміністративні провадження, пов'язані з підприємницькою діяльністю.

Варто врахувати: Наявність судових рішень або фактів відкриття проваджень не є обов'язковою умовою подання заяви. Відомості щодо відкритих справ чи проваджень варто подавати за наявності і їх розглядатимуть у сукупності з іншими доказами.

Таким чином, навіть ті судові рішення, які не стосуються безпосереднього присвоєння компенсації заявнику, є важливою складовою доказової бази. Винесені судові рішення дають змогу не лише всебічно підтвердити сам факт володіння або користування майном, але і встановити обставини, що призвели до втрати підприємництва або унеможливили його відновлення. Включення таких відомостей до доказової бази, посилює обґрунтованість заяви.

Однак, у матеріалах Реєстру чітко зазначено, що наявність судового вироку не є обов'язковою умовою подання заяви. У разі включення такого вироку, його буде розглянуто у сукупності з іншими доказами.

Додаткові докази включають, зокрема, матеріали, що підтверджують обставини справи, але які не були долучені у попередніх розділах заяви. Додатковими доказами можуть бути документи або відомості:

- щодо особи заявника (витяги з реєстрів, документи про державну реєстрацію ФОП, документи, що посвідчують особу);
- щодо обставин втрати приватного підприємництва (фото- чи відеодокази знищення, акти огляду, показання свідків, довідки від органів влади);
- щодо інших аспектів заяви (докази ділових відносин, укладання договорів, проведення фінансових операцій тощо).

Варто врахувати: Незважаючи на те, що Правила не містять конкретних вимог щодо подання додаткових доказів (окрім фінансової документації), рекомендується додати до заяви внутрішню інвентаризаційну документацію для підтвердження завданих збитків. Зокрема, таким підтвердженням може слугувати перелік нерухомого майна, обладнання та транспортних засобів із зазначенням категорії пошкодження (повне знищення, часткове пошкодження, непридатність до використання тощо) складений у наведеному форматі:

№	Адреса	Інвентарний №	Повна назва об'єкта основних засобів	Дата введення в експлуатацію	Кількість	Первісна вартість	Залишкова вартість	Категорія знищення/пошкодження
---	--------	---------------	--------------------------------------	------------------------------	-----------	-------------------	--------------------	--------------------------------

Окремо радимо долучати документи, які безпосередньо свідчать про завдання шкоди внаслідок збройної агресії, адже саме вони можуть безпосередньо вказувати на причинно-наслідковий зв'язок між бойовими діями та шкодою, завданою підприємцю. Йдеться, зокрема, про:

- звіт (акт) про обстеження пошкоджених та(або) знищених об'єктів після завдання шкоди, з рекомендаціями щодо подальшої експлуатації, складений відповідно до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 року № 257;
- витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань;
- протокол огляду місця події, складений органом досудового розслідування або прокурором, ознайомлення з яким здійснюється в порядку, установленому Кримінальним процесуальним кодексом України;
- акт складений представниками Державної служби України з надзвичайних ситуацій;
- дані з Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок

бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації (за наявності).

Додавання вищеперелічених матеріалів та відомостей до заяви не є обов'язковим. Водночас, що більше належних матеріалів додасть заявник, то надійнішою стане доказова база і вищими шанси позитивного розгляду заяви.

Заявник на власний розсуд вирішує, які саме додаткові докази дозволять якнайкраще обґрунтувати заяву. Додатковими доказами можуть бути, зокрема:

- a. документи або інформація від державних органів, органів місцевого самоврядування, правоохоронних чи судових органів;
- b. звіти міжнародних організацій або організацій громадянського суспільства;
- c. публікації у засобах масової інформації, зокрема інтернет-виданнях та інформаційних каналах у месенджерах;
- d. письмові свідчення сусідів, місцевих представників або керівників житлово-комунальних служб, а також інших осіб, які можуть підтвердити подію.

Наведений перелік ймовірних доказів не є вичерпним.

6.2. ОБРАХУНОК СУМИ ВИМОГИ

Обрахунок суми вимоги під час подання заяви про втрату приватного підприємництва - це складний та багатоетапний процес. Враховуючи, що від такого обрахунку залежатиме виплата компенсації у майбутньому, заявник може **здійснити його сам або звернутися до експерта.**

ВАРТО ПАМ'ЯТАТИ!

Реєстр не вимагає від заявників дотримання будь-якої конкретної методики щодо визначення та розрахунку розміру шкоди. Заявники можуть добровільно скористатися затвердженою Методикою або розробити власну та додати її до заяви.

У цьому розділі наведено інформацію щодо можливих варіантів обрахунку суми вимоги.

Оцінку розміру завданої шкоди можуть здійснювати уповноважені суб'єкти оціночної діяльності, які діють на підставі Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», з дотриманням національних та міжнародних стандартів оцінки та із використанням усіх доступних інформаційних джерел (фото- та відеоматеріалів, даних дистанційного зондування, ринкових показників, аналітичних матеріалів тощо).

При цьому, звіти про оцінку, підготовлені суб'єктом оціночної діяльності, або експертний висновок судового експерта мають юридичну силу та можуть бути використані не лише для подання заяв на компенсацію, але і у кримінальних провадженнях чи національних судових процесах, а також у міжнародних інстанціях.

Відповідно до Форми та правил подання заяви (за категорією А3.5 Втрата приватного підприємництва), у п'ятому розділі заявник повинен вказати «Орієнтовну суму вимоги Заяви» та її деталізацію. Орієнтовна сума вимоги - це розмір прибутку, що його втратив заявник через вимушене припинення підприємницької діяльності або неможливістю провадити таку діяльність внаслідок ведення бойових дій (з причин,

безпосередньо пов'язаних із бойовими діями, окупацією території, знищенням або пошкодженням майна, блокуванням доступу до активів або інфраструктури, примусовою евакуацією чи іншими обставинами). **Методика розрахунку** може ґрунтуватися на вимогах чинних нормативно-правових актів, зокрема Міністерства економіки України та Фонду державного майна України, або бути розроблена підприємцем. У заяві необхідно навести опис суми вимоги з поясненням усіх розрахунків та обґрунтуванням використаних методів. До цього розділу заяви, заявник також повинен додати докази отримання прибутку та іншу фінансову звітність приватного підприємництва за роки, що передували втраті, як-от, податкові декларації, бухгалтерські звіти, банківські виписки та первинні документи. Розглянуті у сукупності, ці матеріали дозволять підтвердити розмір збитків.

Чинне законодавство передбачає єдиний та уніфікований підхід до оцінки збитків і упущеної вигоди для усіх суб'єктів господарювання, закріплюючи загальні принципи та стандарти розрахунків.³¹ Цей підхід є обов'язковим для застосування усіма суб'єктами оціночної діяльності, судовими експертами та іншими органами, які беруть участь у визначенні шкоди та підготовці матеріалів для подання заяв на компенсації чи судових позовів. Згаданий підхід безпосередньо пов'язаний із компенсаційними механізмами, оскільки передбачає використання результатів оцінки для подання заяв на компенсацію, у кримінальних провадженнях та у позовах, зокрема міжнародних. Крім того, такий підхід чітко визначає джерела, методи та стандарти, що застосовуються при оцінці, включаючи структуру і зміст звітів; а також відзначається універсальністю, адже поширюється на всі форми власності - від приватних підприємців і фермерських господарств до державних і комунальних підприємств.

Існує два варіанти проведення оцінки збитків: через незалежну оцінку уповноваженим оцінювачем або в межах судової експертизи. Для проведення незалежної оцінки підприємець укладає договір із сертифікованим оцінювачем, який повинен мати кваліфікаційне свідоцтво, підтвердження підвищення кваліфікації та бути внесеним до Реєстру оцінювачів Фонду державного майна України.³² Судовий експерт діє у межах спеціалізації, визначеної свідоцтвом про присвоєння кваліфікації, виданим Міністерством юстиції України, і може залучатися або на підставі процесуального рішення про призначення експертизи, або за договором з експертом чи експертною установою.

Сума завданої шкоди розраховується з урахуванням наступних показників:

Вартості втраченого, знищеного чи пошкодженого майна підприємця: об'єктів нерухомого майна, обладнання, транспортних засобів, виробничих приміщень, товарно-матеріальних запасів тощо.

Втрати фінансових активів: коштів на рахунках, інвестицій та депозитів, що були конфісковані/викрадені або стали недоступними для підприємця.

Упущеної вигоди (втрати прибутку), що обраховується як розмір доходів, які підприємець міг би реально одержати за звичайних умов ведення господарської діяльності, якби його право не було порушене (ст. 22 Цивільного кодексу України).

Втрати від неоплачених товарів, робіт чи послуг, які були надані на тимчасово окупованих територіях.

Упущеної вигоди (втрати прибутку), що обраховується як розмір доходів, які підприємець міг би реально одержати за звичайних умов ведення

господарської діяльності, якби його право не було порушене (ст. 22 Цивільного кодексу України). Розрахунок упущеної вигоди здійснюється:

- на підставі середньомісячного чистого прибутку за попередні звітні періоди;
- із використанням бізнес-планів, договорів та податкової звітності;
- з урахуванням прогнозованих доходів, підтверджених документами (наприклад, через невиконані поставки за наявними договорами).

Об'єкт та мета оцінки повинні бути чітко зазначені у звіті про оцінку збитків або у висновку експерта. Для розрахунків використовується умовна грошова одиниця - долар США, після чого результат переводиться у гривневий еквівалент за курсом Національного банку України на дату оцінки.

Об'єкт та мета оцінки повинні бути чітко зазначені у звіті про оцінку збитків або у висновку експерта (?). Такий звіт є дійсним до дати відшкодування збитків (включно), що гарантує його юридичну силу упродовж усього періоду розгляду заяви чи позову. Відтак, незалежно від того скільки триває розгляд проваджень, включаючи судові чи міжнародні процеси, підтверджений розмір збитків залишається актуальним і не вимагає повторної оцінки. Виняток становлять випадки зміни обставин справи.

6.2.1. Методичні засади оцінки упущеної вигоди (неотриманого прибутку)

У цьому підрозділі автори описують, як здійснюється оцінка та обрахунок упущеної вигоди відповідно до Методики, затвердженої Міністерством економіки України.³³ У ньому роз'яснюється, що саме охоплює ця Методика, які її обмеження, а також які докази або альтернативний підхід можуть бути необхідними у випадках, коли втрати не були безпосередньо спричинені фізичним пошкодженням майна. Далі викладено основні етапи розрахунку, зокрема: визначення актуального періоду, встановлення річного рівня грошових потоків, розрахунок щомісячної упущеної вигоди, застосування ставки нарощення (компаундингу) та переведення остаточної суми у гривневий еквівалент. У цьому підрозділі також описуються випадки, коли може виникнути потреба застосувати інший підхід або провести додаткову оцінку. Більше того, приватний підприємець може власноруч розробити методику оцінки упущеної вигоди та додати її до матеріалів заяви із належним описом.

Застосування Методики оцінки збитків, затвердженої Міністерством економіки України

Варто звернути увагу на застереження, передбачене офіційною Методикою:

Визначення розміру упущеної вигоди для цілей цієї Методики виконують стосовно майна, власнику якого заподіяні реальні збитки, які й були причиною упущеної вигоди.

У разі коли існують підстави пов'язувати виникнення упущеної вигоди з наслідками збройної агресії, але з причин інших, ніж заподіяння реальних збитків щодо майна власника (балансоутримувача, користувача), оцінка

ВАРТО ПАМ'ЯТАТИ!

Для цілей цієї Методики під упущеною вигодою розуміють розмір накопиченого протягом визначеного періоду часу прибутку, що його міг отримати власник (балансоутримувач, користувач) пошкодженого, втраченого та (або) знищеного майна за умови, що майно не було пошкоджене, знищене або втрачене внаслідок збройної агресії. Визначення розміру упущеної вигоди здійснюється стосовно майна, що призначалося для здійснення комерційної діяльності (сільсько-, рибо- та лісогосподарська нерухомість, інвестиційна нерухомість, нерухомість з комерційним потенціалом, ЄМК підприємств та інші об'єкти пов'язані з господарською діяльністю).

(визначення розміру) упущеної вигоди здійснюється з дотриманням Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», вимог міжнародних та національних стандартів оцінки, норм міжнародної оціночної практики, що склалася. У цих випадках звіт про оцінку (висновок експерта) повинен містити обґрунтування відхилення від положень цієї Методики.

Йдеться, зокрема, про випадки, коли втрата підприємництва не пов'язана з реальними збитками (як-от, втрата ринку збуту, доступу до портів або інші обставини). За таких обставин обрахунок збитків може здійснюватися підприємцем на підставі незалежно розробленої методики (із наведенням обґрунтування справедливості її положень) або із залученням уповноваженого фахівця (оцінювача чи експерта).

Методика оцінки упущеної вигоди включає такі етапи:

Етап 1 - Визначення тривалості строку компаундування (у межах якого враховується упущена вигода від активу), що не повинна перевищувати суму таких строків:

- строку з дати, що відповідає даті порушення цивільного права у зв'язку із знищенням, втратою або пошкодженням майна, до дати спливу трьох місяців з дати припинення чи скасування періоду воєнного стану внаслідок збройної агресії;
- строку, що необхідний для підготовки місця розташування активу до відновлення (заходи з розмінування та очищення території, демонтаж залишків будівель та споруд, підготовка будівельного майданчика та інше);
- строку технічного відновлення активу до стану, у якому він перебував на дату заподіяння шкоди, відповідно до існуючих нормативних показників тривалості будівництва, реконструкції або ринкових даних щодо строків будівництва, реконструкції подібного майна, які визначають відповідно до ДСТУ Б А.3.1-22:2013 «Визначення тривалості будівництва об'єктів» або ринкових даних щодо строків будівництва, реконструкції подібного майна.

Тобто, для визначення тривалості строку компаундування необхідно враховувати норми чинного Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні»³⁴, а також строки відновлення відповідних активів.

Етап 2 - Обчислення річного розміру грошових потоків (усереднене значення за 2020 та 2021 роки).

* Наведені приклади використання методики ґрунтуються на даних за 2020 та 2021 роки. Однак, якщо підприємницька діяльність припинилась у 2023 році або пізніше, то методику все одно можна використовувати, беручи за «умовно нормальні» показники отримані до початку повномасштабного вторгнення. На думку авторів посібника, на практиці, варто також враховувати показники отримані протягом двох попередніх років до втрати підприємництва.

- а. У разі коли прибуток підприємства за один з років мав від'ємне значення, під час розрахунку значення прибутку підприємства приймають на рівні нуля.
- б. Якщо підприємство було створене та розпочало операційну діяльність тільки у 2020 році, значення прибутку для базового періоду часу один рік приймається на рівні 2021 року.
- в. У випадку часткового пошкодження враховується пропорційне зниження доходів і витрат.

Якщо діяльність здійснюється на організаційній базі фізичної особи - підприємця і не передбачає складання розгорнутої звітності, значення прибутків до оподаткування

E2020, E2021 обчислюють за даними податкової декларації платника єдиного податку - фізичної особи за формулою:

$$E^{2020} (E^{2021}) = p.(08) \times K_{prof}$$

де p.(08) - це значення рядка «Загальна сума доходу за звітний (податковий) період» за відповідний рік (2020 або 2021 рік); а K_{prof} - це рівень рентабельності операційної діяльності малих підприємств (Додаток 6 до Методики)³⁵.

Етап 3 - розрахунок щомісячного значення неотриманого прибутку:

- Щомісячне значення неотриманого прибутку (EL) розраховують на базі розміру неотриманого прибутку для базового періоду часу один рік шляхом її нормування на кількість місяців у році за такою формулою:

$$EL = E^{2020}(E^{2021})/12$$

Щомісячне значення неотриманого прибутку розраховується в умовній грошовій одиниці. Умовною грошовою одиницею є долар США і підрахунки здійснюються за середньорічним курсом долара США за відповідний рік (за даними НБУ для 2020 року середньорічний курс становив 26,96 грн, а для 2021 року - 27,29 грн).

Етап 4 - визначення ставки компаундування (нарахування складних відсотків):

- Базове значення: 8.61% (дохідність українських єврооблігацій зі строком погашення у 2032 році).

* Варто врахувати, що Методика не передбачає перерахунку ставок після 2022 року.

- Перерахунок у місячний еквівалент.

Для цілей цієї Методики ставку компаундування Y_{Comp} визначають як норму прибутку, що відображає вартість грошей у часі та премію за ризик країни та відповідає обраній для проведення оцінки упущеної вигоди моделі грошового потоку.

За норму прибутку, значення якої становить 8,61 %, обирають дохідність українських єврооблігацій з терміном погашення у 2032 році (строк 10 років до погашення), усереднену за період з листопада 2021 року по січень 2022 року включно. Ставка компаундування дорівнює 8,61 %,

Нарахування складних відсотків для визначення загальної суми упущеної вигоди здійснюється за такою формулою:

$$LP = EL \times ((1 + Y_{mComp})^n - 1) / Y_{mComp}$$

де LP - це розмір упущеної вигоди; N - це кількість календарних місяців, що складають строк компаундування; а Y_{mComp} - це ставка компаундування в перерахунку на місяць.

Ставка компаундування в перерахунку на місяць розраховується за такою формулою:

$$Y_{mComp} = \sqrt[12]{(1 + Y_{Comp})} - 1$$

Етап 5 - розрахунок накопиченої суми упущеної вигоди шляхом нарахування складних відсотків на місячні значення прибутку за весь відповідний період.

Етап 6 - переведення отриманого значення з умовної грошової одиниці в гривневий еквівалент за курсом Національного банку України на дату оцінки.

Після визначення суми упущеної вигоди в еквіваленті умовної грошової одиниці її значення переводиться у гривневий еквівалент за курсом Національного банку України станом на дату проведення оцінки.

7. ВИСНОВКИ

Реєстр збитків є важливим інструментом для офіційного документування шкоди, завданої агресією Російської Федерації проти України, та підготовки підґрунтя для майбутньої роботи міжнародного компенсаційного механізму. Автори посібника описують структуру Реєстру, категорії заяв, що є найбільш актуальними для підприємців у аграрному секторі, а також наводять основні критерії та практичні кроки, необхідні для підготовки та подання заяв. Окремі розділи посібника підкреслюють важливість збору надійних доказів, збереження документації та надання чіткого та обґрунтованого обрахунку витрат.

Відкриття категорії А3.5 відіграє особливу роль для представників аграрного сектору, адже дозволяє зареєстрованим фізичним особам-підприємцям подати заяву на відшкодування упущеної вигоди у випадках, коли підприємницька діяльність була унеможливлена чи вимушено припинена внаслідок війни.

Подання заяви до Реєстру збитків не є гарантією негайної виплати компенсації. Однак, сам факт подання заяви дозволяє офіційно зафіксувати завдані збитки та сприяє належному документуванню шкоди, заподіяної аграрному сектору України. Відтак, власникам фермерських господарств і аграрних підприємств варто діяти обачно і не зволікати, доки ще є можливість зібрати належні докази.

Ретельно підготовлена заява не тільки зміцнює позицію заявника, а й сприяє міжнародним зусиллям для встановлення справедливості й відшкодування збитків українським аграріям та аграрному сектору економіки.

ВИНОСКИ

1. Вейо Хейсканен, Комісія ООН з компенсацій, у The Hague Academy Collected Courses Online / Recueil des cours de l'Académie de La Haye en ligne, т. 296 (2002), <https://referenceworks.brill.com/display/entries/HACO/A9789041118585-03.xml>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
2. 16 грудня 2025 року 35 держав та Європейський Союз в місті Гаага підписали Конвенцію про створення Міжнародної компенсаційної комісії для України під егідою Ради Європи. Для введення в дію, Конвенцію повинні не лише підписати, але і ратифікувати щонайменше 25 держав. Станом на момент укладання цього посібника така кількість ратифікацій не була досягнута. Для отримання додаткової інформації, див.: Рада Європи, «Конвенція про створення Міжнародної компенсаційної комісії для України», <https://www.coe.int/en/web/portal/convention-establishing-an-international-claims-commission-for-ukraine>.
3. Група Світового банку, *Четверта швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення України* (RDNA4), що охоплює період з лютого 2022 року по грудень 2024 року, лютий 2025 року, <https://tinyurl.com/yfxhvwd2>, дата останнього звернення 10 грудня 2025 року.
4. Організація Об'єднаних Націй, Генеральна Асамблея, *Сприяння здійсненню правового захисту і забезпечення відшкодування шкоди у зв'язку з агресією проти України*, 15 листопада 2022 року, док. ООН A/RES/ES-11/5, <https://docs.un.org/en/A/RES/ES-11/5>, дата останнього звернення 10 грудня 2025 року.
5. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України, «Гранти на відновлення: Юлія Свириденко анонсувала нову грантову програму для постраждалих підприємств», 27 червня 2025 року, <https://tinyurl.com/4mpkz883>, дата останнього звернення 10 грудня 2025 року.
6. У листопаді 2025 року уряд України затвердив порядок створення національного механізму надання часткової компенсації вартості майна суб'єктів господарювання, знищеного чи пошкодженого внаслідок війни, а також часткової компенсації страхових премій за договорами страхування від воєнних ризиків. Своім рішенням уряд встановив максимальний розмір виплат у 10 мільйонів гривень для одного суб'єкта господарювання. Для отримання додаткової інформації, див. «Україна затвердила новий порядок часткової компенсації воєнної шкоди», CMS Law, 8 грудня 2025 року, <https://cms.law/en/ukr/legal-updates/ukraine-approves-new-procedure-for-partial-compensation-of-war-damage>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року. Див. також Постанова Кабінету Міністрів України № 1541 від 28 листопада 2025 року «Деякі питання надання часткової компенсації вартості майна суб'єктів господарювання, знищеного чи пошкодженого внаслідок збройної агресії Російської Федерації, а також часткової компенсації страхових премій за договорами страхування від воєнних ризиків», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1541-2025-%D0%BF#Text>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
7. Закон України № 3432-IX від 8 листопада 2023 року «Про приєднання України до Розширеної часткової угоди про Реєстр збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3432-20>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
8. Веб-портал «Дія», «Репарації: міжнародний Реєстр збитків», <https://tinyurl.com/34szz8cc>, дата останнього звернення 13 березня 2026 року.
9. У березні 2025 року набув чинності меморандум між Реєстром збитків та Координаційним центром з надання правничої допомоги, що гарантує безкоштовний правовий супровід при поданні заяв для кожного, <https://legaid.gov.ua/>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
10. Реєстр збитків для України, *Правила подання, обробки та внесення Заяв («Правила про Заяви»)*, док. RD4U-Board (2024)04-Rev1-UA, 26 березня 2024 року, <https://rd4u.coe.int/en/documents>, дата останнього звернення 13 березня 2026 року.
11. Постанова Кабінету Міністрів України № 365 від 29 березня 2024 року (зі змінами внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 1325 від 22 листопада 2024 року) затверджує порядок подання заяв про відшкодування збитків, втрат чи шкоди, що завдані агресією Російської Федерації проти України, до Реєстру збитків, завданих агресією Російської Федерації проти України, засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг. Реєстр збитків для України, Розділ «Документи» містить правила та форми для кожної з відкритих категорій, <https://rd4u.coe.int/uk/>

- [documents](#), дата останнього звернення: 11 грудня 2025 року.
12. Реєстр збитків для України, Розділ «Подати заяву», <https://rd4u.coe.int/uk/submit-a-claim>, дата останнього звернення: 11 грудня 2025 року.
 13. Веб-портал «Дія», «Репарації: міжнародний Реєстр збитків», <https://tinyurl.com/34szz8cc>, дата останнього звернення: 13 березня 2026 року.
 14. Реєстр збитків для України, Розділ «Подати заяву», <https://rd4u.coe.int/uk/submit-a-claim>, дата останнього звернення: 11 грудня 2025 року.
 15. Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 9 лютого 2026 року № 239 «Про затвердження Змін до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 16 лютого 2026 року за № 210/45604, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0210-26#Text>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 16. Реєстр збитків для України, «Застереження, інформація та інструкції для заявника», <https://rd4u.coe.int/en/disclaimer-information-and-instructions-for-the-claimant>, дата останнього звернення: 19 березня 2026 року.
 17. Цивільний кодекс України, ст. 50–52, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>, дата останнього звернення: 19 березня 2026 р.; Закон України від 15 травня 2003 року № 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/755-15>, дата останнього звернення: 19 березня 2026 року.
 18. Реєстр збитків для України, Форма та Правила подання заяв у категорії А3.5: Втрата індивідуального підприємства, RD4U-Board (2024)38-EN, 18 жовтня 2024 року, пункт 3.2, <https://rd4u.coe.int/documents/358068/424321/RD4U-Board%282024%2938-EN+-+Claim+Form+A3.5+Loss+of+individual+enterprise.pdf>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 19. Реєстр збитків для України, Форма та Правила подання заяв у категорії А3.5: Втрата індивідуального підприємства, RD4U-Board (2024)38-EN, 18 жовтня 2024 року, <https://rd4u.coe.int/documents/358068/424321/RD4U-Board%282024%2938-EN+-+Claim+Form+A3.5+Loss+of+individual+enterprise.pdf>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 20. Практичні рекомендації: Документування втрат аграрних підприємств внаслідок військової агресії росії проти України, https://agro.dn.gov.ua/downloads/2022/10/Dokumentuvannya_vtrat_agrariyiv_praktychni_rekomendatsiyi_iz_zrazkamy.pdf, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 21. Реєстр збитків для України, Форма та Правила подання заяв у категорії А3.5: Втрата індивідуального підприємства, RD4U-Board (2024)38-EN, 18 жовтня 2024 року, пункт 3.4, <https://rd4u.coe.int/documents/358068/424321/RD4U-Board%282024%2938-EN+-+Claim+Form+A3.5+Loss+of+individual+enterprise.pdf>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 22. Цивільний процесуальний кодекс України, ст. 76, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 23. Цивільний процесуальний кодекс України, ст.76-80, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 24. Цивільний процесуальний кодекс України, ст.77–78, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 25. Реєстр збитків для України, Форма та Правила подання заяв у категорії А3.5: Втрата індивідуального підприємства, RD4U-Board (2024)38-EN, 18 жовтня 2024 року, пункт 3.4, <https://www.rd4u.coe.int/documents/358068/424503/RD4U>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 26. Податковий кодекс України, ст.72, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 27. Реєстр збитків для України, Форма та Правила подання заяв у категорії А3.5: Втрата індивідуального підприємства, RD4U-Board (2024)38-EN, 18 жовтня 2024 року, пункт 3.4, <https://www.rd4u.coe.int/documents/358068/424503/RD4U>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 28. Закон України «Про банки і банківську діяльність», ст. 60-62, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 29. Практичні рекомендації: Документування втрат аграріїв, https://agro.dn.gov.ua/downloads/2022/10/Dokumentuvannya_vtrat_agrariyiv_praktychni_rekomendatsiyi_iz_zrazkamy.pdf, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
 30. СМР-накладні - це міжнародні документи для автоперевезень, які підтверджують відповідність відправлених товарів вимогам Конвенції про договір

міжнародного автомобільного перевезення вантажів (CMR).

31. Наказ Міністерства економіки України та Фонду державного майна України від 18 жовтня 2022 року №3904/1223 «Про затвердження Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1522-22#Text>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
32. Доступ до Реєстру оцінювачів можна отримати за посиланням: <https://www.spfu.gov.ua/ua/content/reestr-ocin.html>, дата останнього звернення 12 грудня 2025 року.
33. Наказ Міністерства економіки України та Фонду державного майна України від 18 жовтня 2022 року №3904/1223 «Про затвердження Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1522-22#Text>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
34. Указ Президента України від 12 січня 2026 року № 40/2026 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», доступний за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40/2026>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.
35. Див. Додаток 6 до Методики, Наказ Міністерства економіки України та Фонду державного майна України від 18 жовтня 2022 року №3904/1223 «Про затвердження Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1522-22#Text>, дата останнього звернення 19 березня 2026 року.

ДОДАТОК - ЗРАЗОК ЗАПОВНЕННЯ ЗАЯВИ В КАТЕГОРІЇ А3.5 - ВТРАТА ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Заява про репарації до міжнародного Реєстру збитків

Крок 1 із 3

Відомості про заявника

ЕНОКПП
УНЗР
Дата народження
Стать
Громадянство
Серія і номер паспорта
Ким виданий
Дата видачі
Зареєстроване місце проживання

Індекс

[Дізнатись індекс](#)

Проживаєте зараз за вказаною адресою?

Так Ні

Адреса проживання

країна

Область, м. Київ або м. Севастополь

Будинок Корпус (за наявності)

приватний будинок

Номер квартири Індекс

[Дізнатись індекс](#)

Чи маєте інше громадянство?

Так Ні

Країна громадянства

Серія, номер документа, що підтверджує наявність іншого громадянс...

Документ, що підтверджує наявність іншого громадянства

Паспорт або інший документ, що посвідчує особу та підтверджує громадянство іноземної держави

Перетягніть сюди файли або
завантажте їх зі свого носія

до 3.0 MB

JPG зображення, PNG зображення, PDF документ

⊕ Додати

Я ознайомився (-лась) із [Застереженням, інформацією та інструкцією для заявників у категорії А3.5](#)

Крок 2 із 11

Інформація про фізичну особу-підприємця

Прізвище, ім'я, по батькові

Дата реєстрації

Стан реєстрації

зареєстровано

Адреса реєстрації ФОП

Види діяльності

Основний КВЕД:

Інформація про судові справи або розслідування правоохоронних органів

Чи є судові справи або розслідування правоохоронних органів?

- Так Ні

Тип розслідування

- Судові провадження в судах іноземних країн
- Розгляд справи в інвестиційному арбітражі
- Судові провадження в судах України
- Розгляд справи в ЄСПЛ
- Розслідування українськими правоохоронними органами
- Розслідування правоохоронними органами іноземних країн
- Розслідування в рамках міжнародних слідчих процедур

Вкажіть інформацію про судові справи або розслідування правоохоронних органів, в разі їх наявності, та відомі вам реквізити документів, оформлених або наданих судовими органами чи під час розслідування

Назад

Далі

Судові провадження в судах іноземних країн

Країна

Назва суду, який здійснює розгляд справи

Номер документа (інформації), що підтверджує факт розгляду справ...

Дата документа (інформації), що підтверджує факт розгляду справи в суді

День Місяць Рік

Статус судової справи

Документ, що підтверджує наявність провадження (судової справи) або інші актуальні матеріали

Перетягніть сюди файли або завантажте їх зі свого носія

до 3.0 MB
JPG зображення, PNG зображення, PDF документ

Опис

Розгляд справи в інвестиційному арбітражі

Угода, на підставі якої розглядається спір

Установа, яка здійснює розгляд спору

Номер справи

Назва справи (сторони)

Дата рішення

День Місяць Рік

Номер рішення

Документ, що підтверджує наявність провадження (судової справи) або інші актуальні матеріали

Перетягніть сюди файли або завантажте їх зі свого носія

до 3.0 MB
JPG зображення, PNG зображення, PDF документ

Опис

Судові провадження в судах України

Форма судочинства

Номер справи

Номер кримінального провадження в ЄРДР

Дата кримінального провадження в ЄРДР

День Місяць Рік

Статус судової справи

Документ, що підтверджує наявність провадження (судової справи) або інші актуальні матеріали

Перетягніть сюди файли або завантажте їх зі свого носія

до 3.0 MB
JPG зображення, PNG зображення, PDF документ

Опис

Розгляд справи в ЄСПЛ

Дата подання заяви

День Місяць Рік

Назва справи (сторони)

Номер заяви (справи)

Стадія провадження на даний час

Дата рішення/остаточного рішення (за наявності)

День Місяць Рік

Документ, що підтверджує наявність судової справи (повідомлення від ЄСПЛ в електронному кабінеті або інші актуальні матеріали)

Перетягніть сюди файли або завантажте їх зі свого носія

до 3.0 MB
JPG зображення, PNG зображення, PDF документ

Опис

Розслідування українськими правоохоронними органами

Дата реєстрації провадження

День Місяць Рік

Номер кримінального провадження (виділення матеріалів досудового...

Орган досудового розслідування

Статус кримінального провадження

Стаття Кримінального Кодексу України, за якою відкрито провадження

Короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримін...

Документ, що підтверджує наявність провадження або інші актуальні матеріали

Перетягніть сюди файли або завантажте їх зі свого носія

до 3.0 MB
JPG зображення, PNG зображення, PDF документ

Опис

Розслідування правоохоронними органами іноземних країн

Країна

Орган, який проводить розслідування

Інформація, що підтверджує наявність розслідування (дата, номер, ін...

Номер справи (провадження)

Документ, що підтверджує наявність провадження (судової справи) або інші актуальні матеріали

Перетягніть сюди файли або завантажте їх зі свого носія

до 3.0 MB
JPG зображення, PNG зображення, PDF документ

Опис

Розслідування в рамках міжнародних слідчих процедур

Організація, що здійснює розслідування

Інформація, що підтверджує наявність розслідування (дата, номер, ін...

Номер справи (провадження)

Документ, що підтверджує наявність провадження (судової справи) або інші актуальні матеріали

Перетягніть сюди файли або завантажте їх зі свого носія

до 3.0 MB
JPG зображення, PNG зображення, PDF документ

Опис

Назад

Далі

Відомості про підгрупу заявника

Виберіть підгрупу, до якої належить заявник

Заявник не належить до жодної із зазначених у переліку підгруп

Посада (місце роботи)

Документ, який підтверджує приналежність заявника до обраної підгрупи

Перетягніть сюди файли або
завантажте їх зі свого носія

до 3.0 МВ
JPG зображення, PNG зображення, PDF документ

Ви можете долучити будь-які документи, що можуть підтвердити приналежність заявника до обраної підгрупи. Це можуть бути службові посвідчення, трудові договори, накази, розпорядження, відповідні виписки з трудової книжки, документи, що підтверджують призначення спеціальних виплат тощо. Цей перелік не є вичерпним та необхідні докази можуть відрізнятися в залежності від конкретного випадку та наявних документів

Назад

Далі

Відомості про відповідальність за злочини та санкції заявника

Чи був заявник засуджений за вчинення злочину, пов'язаного з російською агресією проти України?

Так Ні

Розкажіть детальніше про випадок або розкажіть детальніше про обст...

Чи підпадає заявник під дію санкцій або інших еквівалентних обмежувальних заходів, накладених державами або міжнародними організаціями?

Так Ні

Розкажіть детальніше про санкції та обмежувальні заходи, які накладе...

Назад

Далі

Військовослужбовець

Працівник правоохоронних органів

Працівник підприємств (об'єктів) критичної інфраструктури

Військовослужбовець (некомбатант)

Працівник аварійно-рятувальних служб

Медичний працівник (персонал)

Член добровільних формувань територіальних громад

Працівник комунальних служб

Контактні дані

За вказаними контактними даними міжнародний Реєстр збитків може зв'язатися із заявником для уточнення даних у разі необхідності. Ви можете змінити контактні дані в профілі

Номер телефону

Електронна пошта

Назад

Далі

Додаткові докази та матеріали

Тут можна додати фото, документи та будь-які інші матеріали, що допоможуть міжнародному Реєстру збитків ухвалити рішення по заяві

⊕ Додати матеріал

- Я надаю свою однозначну згоду на передачу персональних даних та інформації до Реєстру збитків та їх обробку Реєстром збитків у порядку та з метою, визначених у цій [Згоді на обробку Персональних даних, з якою ознайомився \(-лась\) в повному обсязі](#)

Назад

Далі

Перевірте та підтвердіть дані

Дія

Заява № 20260311-493

в категорії А3.5 Втрата приватного підприємництва

THE HOWARD G.
BUFFETT
FOUNDATION

